

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я

Б Е Л А Р У С К А Я

Г А З Э Т А

ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у чацвярткі

9 771819 161008

Спэцыяльны нумар
«НН» да 90-годзьдзя
Беларускай Народнай
Рэспублікі.
Старонкі 2—14.

У НУМАРЫ

Беларусь наняла піяршчыка Беразоўскага

Акрамя апальнага расейскага алігарха, кліентамі Тыматы Бэла былі Маргарэт Тэтчэр, а таксама манархія Саудаўскай Арабіі. **Старонка 15.**

Аўтаінспектары папладзіліся пасадамі за «жывы шыт»

Скандалны выпадак узыняў праблому стаўлення да чалавечага жыцця і прыватнай уласнасці ў нашай краіне. **Старонка 18.**

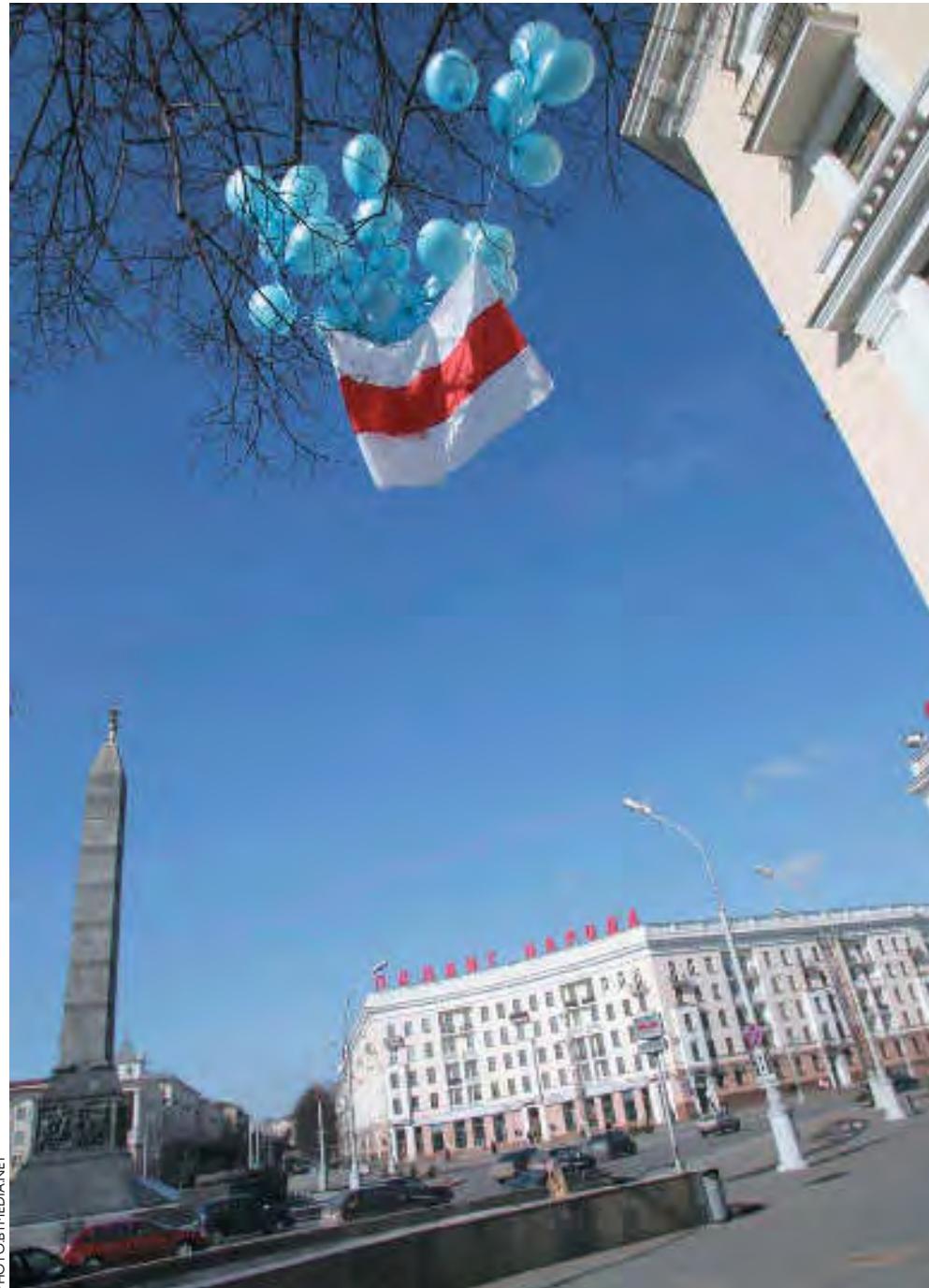
Пунсавее Тыбэт

Ёсьць тэмы, асабліва нелобімые палітыкамі — і на Ўсходзе, і на Захадзе. Пэрыфразуючы Кіплинга, у гэтым яны могуць сысыціся. Піша Віталь Тарас. **Старонка 24.**

Крах даляра

На міжнародным рынку пабіты новы гістарычны рэкорд — курс даляра да ёура падступіў да 1,6. Шэсьць гадоў таму даляр каштаваў удвая болей. Фінансавы крызис называюць «самым балочым з моманту заканчэння другой сусветнай вайны». **Старонка 20.**

Пажывём у БНР?

Сёньня — астронамічна вясна

Вясна ў Беларусі ўступіла ў свае законныя права 20 сакавіка ў 7 гадзін 48 хвілін паводле менскага часу.

Паводле астронамічнага календара, менавіта ў гэты дзень Сонца, рухаючыся па экліптыцы, дасягне пункту вясновага раўнадзенства.

Натуральна, што астронамічна вясна наступае толькі ў паўночным паўшар'і. Беларусы Аўстраліі, Аргентыны, Бразыліі сустракаюць заўтра астронамічную восень. Да таго ж у Буэнас-Айрэсе заўтра +30, у аўстралійскім Сыднё «крыху» халадней — +28 °C.

ЭКСКУРСІЯ

Па мясцінах БНР

22 сакавіка, адбудзеца эккурсія па памятных мясцінах БНР у Менску. Пачатак а 12-й, збор ля помніка Янку Купалу.

ВЯЛІКДЗЕНЬ

Набажэнствы ў менскіх храмах

Рыма-каталікі

Архікатэдра (пл. Свабоды, 9)

Вялікая субота (22 сакавіка)

На працягу дня — адарацыя Езуса ў грабніцы. Асьвячэньне велікодных страваў. 21.45 — Пасхальная вігілія (Мітрапаліт Т.Кандрусеўч, прости этэр на БТ). Начная адарацыя.

Велікодная нядзелья (23 сакавіка)

7.00 — працэсія з Найсьвяцейшым Сакрамэнтам і Рэзурэкцыя. Асьвячэньне страваў. 11.30, 13.00, 18.30 — сьв.Імшы.

Касцёл Найсьвяцейшай Тройцы на Залатой Горцы (пр. Незалежнасці, 44а)

Вялікая субота

На працягу дня — адарацыя Езуса ў грабніцы. Асьвячэньне страваў. 22.00 — вігілія.

Велікодная нядзелья

7.00 — Рэзурэкцыя. 9.00 — урачыстая сьв.Імша.

Касцёл Узвышэння Св.Крыжа (Кальварыя) (Кальварыйскі праезд, 1)

Вялікая субота

На працягу дня — адарацыя Езуса ў грабніцы. Асьвячэньне страваў. 21.00 — вігілія.

Велікодная нядзелья

6.30 — Рэзурэкцыя. 10.00, 13.00 — сьв.Імшы.

Чырвоны касцёл (пл. Незалежнасці, 15)

Вялікая субота

На працягу дня — адарацыя Езуса ў грабніцы. Асьвячэньне страваў. 21.00 — вігілія.

Велікодная нядзелья

8.00 — Рэзурэкцыя. 9.00, 10.00, 11.00, 13.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00 — урачыстая сьв.Імша.

Парафія Св. Яна Хрысціцеля (бул. Пляханава, 28)

Вялікая субота

На працягу дня — адарацыя Езуса ў грабніцы. Асьвячэньне страваў. 20.30 — вігілія. Начная адарацыя.

Велікодная нядзелья

7.00 — працэсія з Найсьвяцейшым Сакрамэнтам і Рэзурэкцыя. Паслья сьв.Імшы — асьвячэньне страваў на велікодны стол. 08.30, 10.00, 11.45, 13.00, 18.30 — сьв.Імшы

Парафія Св. Антонія (прт. «Газеты «Звязда», 18, памяшканье ЖЭСу № 84)

Вялікая субота

10.00—12.00, 19.00 — асьвячэньне страваў. 20.00 — вігілія.

Велікодная нядзелья

8.00 — Рэзурэкцыя. 11.00, 19.00 — урачыстая сьв.Імша

Грэка-каталікі

Вялікі чацвер

18.30 — Урачыстая служба ў дольнай залі Чырвонага Касцёлу.

Велікодная нядзелья

24.00 — урачыстая служба пры галоўным алтары Чырвонага касцёлу. Усяночная, а пад раніцу — асьвячэньне страваў.

Пратэстанты

Хрысціяніне веры эвангельскай ладзіць набажэнствы ў сваім храме (бул. Гурскага, 48) у нядзелью а 9-й і 12-й.

Вернікі царквы «Ян Прадвеснік» съвяткуюць Вялікдзень у нядзелью а 16-й, таксама ў царкве на Гурскага, 48.

АД РЭДАКЦЫІ

Хто запаліць ліхтар

Стойчы колькі дзён таму ў чарзе ў краме, зауважыў на паліцы пляшык пенністага віна «Князь Вітовт». У галаве нечакана пранеслася: «Халера, нічога не змянілася!» Памяць перанесла мяне ў апошнія мае студэнцкія дзяньні. Злы праз абсалютна ніякую арганізацыю съвятаванья 85-й гадавіны БНР ды агульную бездапаможнасць гарадзенскай апазыцыі, я пайшоў у кампаніі брата і сябра адзначаць Дзень Волі прыватным чынам.

Дзеля съвятаваньня выбралі вуліцу Багдановіча, набыўшы папярэдне ў краме пляшык пенністага «Вітаўта» (хацелася, бач ты іх, сымболікі!). Да «Вітаўта», якога прадавачка спачатку «не знайшла» («нет у нас «Вітаўта», есть только «Вітовт»), набылі шакалядку «Эўрапіта» (на мову афармлення ўжо не зважалі, кіраваліся найперш назвай).

Сёлі пад ліхтаром, які не гарэў. Наўмысна, каб съвята не сапсаваў патруль, якіх у той дзень было як ніколі шмат. Але страх, назапашаны цігам апошніх неспакойных дзён, не пакідаў нас, пакуль не ўзяліся адкаркоўваць пляшык. Корак, нечакана стрэліўшы, нячутна паляицеў у бок незапаленага ліхтара. І той раптам засцяпіўся зыркім съвятым. А наш страх а сразу некуды зьнік. Рэшту вечару мы правялі ў марах пра тое, як будзем съвятаваць Дзень Волі праз пяць гадоў. Памятаю, як нават і думаць не хацелася, што 90-ю гадавіну Беларускай Народнай Рэспублікі мы будзем адзначаць усё пры той жа ўладзе.

У чарзе пасярод крамы мне падумалася, а ці змянілася за гэтыя пяць гадоў хоць нешта ў тым, як мы съвятуем ці на сям значны для кожнага народу дзень — Дзень незалежнасці. Прыйгдалася, як тая глыбокая незадаволенасць 2003 годам выліўся ў трохі наўмы артыкул, надрукаваны ў «Нашай Ніве» перад Днём Волі-2005, у якім я патрабаваў съвята ў гэты дзень. Як было дзіўна і прыемна працы тыдзень пабачыць на галоўнай плошчы Горадні па-съвяточнаму апранутых месціцаў з кветкамі і балёнікамі ў руках і ўсъмешкамі на тварах. Іх было шмат, але яны былі і выклікалі ў супречных шмат пытанняў і цікавасці: «Што гэта за съвята сёньня такое?»

2006 год запомніўся стракатым людзкім морам вакол помніка Купалу ў Менску і брутальнym разгонам калія тэатру Музкамеды. У турмах сядзел сотні людзей і гэта, зразумела, не спрыяла съвяточнаму настрою ў большасці дэмманстрантаў, а міліцыянты і пагатоў не былі настроены на съвята.

Дзень Волі 2007 засёў у памяці бел-чырвона-белымі стужкамі ў бярозавым гольні побач з Петрапаўлаўскай царквой на Нямізе ды мануўрамі вайскоўцаў побач з цыркам. Да людзей, якія ўсё ж выйшли на вуліцу, не зважаючы на стому ад палітыкі і палітыкаў, вярнуўся съвяточны настрой.

Сёлетняя дата, відавочна, вымагае адпаведных высілкаў ад зацікаўленых людзей. І пэўны прагрэс зауважыны: нарэшце нехта ўзяўся за няўдзячную, але такую патрэбную працу — выпуск паштовак і календароў, музичных зборнікаў. Пачала рэалізоўвацца неймаверная, здавалася б, у нашых умовах ідэя агульнанаціянальной дыктукі.

Няхай гэта выходзіць не заўсёды гладка, але пачатак пакладзены. Гадавіну БНР, нарэшце, адсвятковалі на самым высокім узроўні ў Эўрапарламэнце. За межамі гэту падзею адзначаюць на толькі беларусы — палякі адсвяткуюць 25-га ў знак салідарнасці з усходнімі суседзямі.

Ня варта чакац звышнатуральнага ад хуткага ўжо 25 Сакавіка. Тым больш, што съвята гэтае пакуль на выйшла за межы кола абазнаных і неабыкавых беларусаў. Хоць некаторыя незалежныя сайты і стварылі атмасферу, у якой міжволі пачынаеш верыць, што «да съвята рыхтуеца ўся краіна». Для таго, каб гэта стала сапраўды так, а нашая мара пра 95-я ўгодкі стала явай, траба працягваць запальваць ліхтары — друкаваць паштоўкі, выдаваць кнігі... І выводзіць пад съвято нашага ліхтара іншых.

Сямён Печанко

Пажывем у БНР?

Ці можна спадзявацца, што на месцы сёньняшнай Рэспублікі Беларусі некалі зноў паўстане Беларуская Народная Рэспубліка? Ці можа гісторычны ідэал БНР праз пэўны час стацца палітычным праектам? Ці гэта толькі фантазія? БНР — гэта мінулае ці будучыня? Ці хацелі б Вы пажыць у БНР? Адказваюць юрысты, гісторыкі, пісьменнікі, палітыкі, чытачы «Нашай Нівы».

Лідэр «Руху «За свабоду» Аляксандар Мілінкевіч нядаўна быў у Страсбургу, дзе ўдзельнічаў у «Тыдні Беларусі». Там экспандаці на пасаду прэзыдэнта меў некалькі размовай з старшынёй Рады БНР Івонкай Сурвіллай. Вось што Мілінкевіч вынес з гэтых гутарак: «Пытаньне дзяржаўна-прававога ладу ў пост-диктатарскай Беларусі вельмі важнае. Трэба ўлічваць, што цягам амаль стагодзьдзя дэмакратычнае канстытуцыйнае права прасунулася далёка наперад. Мы, відавочна, павінныя шанаваць неўміручыя ідэалы БНР і яе заснавальнікаў. Дэмакратычнае абраныя беларускі парламэнт абавязкова павінен прызначаць Раду БНР як урад у выгнанні, які цягам дзесяцігодзьдзяў захоўваў беларускую дзяржаўніцкую традыцыю і нацыянальны дух. Трэба будзе прапанаваць усім сябрам Рады стаць грамадзянамі Беларусі. Але, на маю думку, недастатковая мэханічна абвясціць дэмакратычную Беларусь Беларускай Народнай Рэспублікай. З маіх размоваў у Страсбургу з старшынёю Рады БНР спн. Івонкай Сурвіллай я зразумеў, што ўрад БНР з радасцю перадасць свае паўнамоцтвы дэмакратычнаму беларускаму ўраду, які зможа рэальна гарантаваць незваротнасць незалежнасці і эўрапейскага — бо іншага няма — выбару Беларусі. Патэнцыял і досьвед Рады БНР будуть нам вельмі патрэбныя».

БНР перадасць паўнамоцтвы РБ

Стваральнік Беларускай хрысьціянскай дэмакратыі **Павал Севярынец** прызнаеца, што хоча пажыць у БНР. «Трэба спадзявацца, што пераход РБ у БНР некалі ўсё ж адбудзеца. Для людзей, якія вераць у Бога, імкненне да ідэалу ёсьць сэнсам жыцця. Я веру, што такі пераход адбудзеца мірным шляхам, праз абуджэнне народу, як гэта ўжо неаднаразова бывала ў нашай гісторыі. Дастаткова толькі групы людзей, якія б у гэта верылі. Асабіста я мару пажыць у БНР, якая б увасобілася ў сёньняшній Беларусі», — кажа Павал Севярынец.

Падобнае меркаванье мае і намесьнік старшыні Партыі БНФ **Аляксей Янукевіч**. «Спадзяюся, што з цягам часу ўз्यнікне такая сітуацыя, што ўрад БНР перадасць свае паўнамоцтвы дзейснаму ўраду Беларусі. Я перакананы, што Беларусь рана ці позна мусіць стаць на шляху свабоды, каб рэалізаваць усе ідэалы і каштоўнасці БНР. Мне падаеца цалкам рэальный тое, што абвяшчэнне БНР замест сёньняшній РБ магло бы адбыцца, але пра гэта пакуль рана разважаць. Асабіста мне, безумоўна, хацелася бы пажыць у БНР».

Немагчымае збываецца

Чытач «Нашай Нівы» з Заслаўя **Павал Клімчык** лічыць, што нічога немагчылага няма, і ў адзін дзень мы зноў можам

прачнуць у БНР. «Кожны сіядомы грамадзянін Беларусі хацеў бы жыць у краіне, дзе ўшаноўваюцца нацыянальныя традыцыі, а гісторыя не перапісваецца на новы капыл з прыходам новых кіраўнікоў. У цяпрашніх палітычных рэаліях спадзявацца на щud вяртання да БНР не даводзіцца, але ж выключаць такую магчымасць нельга. Падзеі 1918 году — прыклад, як немагчымае амаль імгненна можа ўвасобіцца ў рэальнасць. Трэба любіць свою краіну, даносіць да іншых людзей высокі ідэалы БНР, і тады, я веру, што можа ўсё ўдацца».

Контурныя карты

Больш пэсымістычны юрыст **Юры Чавусаў**. На ягоную думку, ня варта засяроджвацца на мінулага, а засяродзіцца на сёньняшній РБ, якая існуе рэальная. «Новае абвяшчэнне БНР нерэальнае з палітычнага пункту гледжанья. РБ пасыпела ўвасобіцца, як рэальная дзяржава з усімі атрыбутамі. Я трymаюся кансерватыўных поглядаў, таму лічу, што будаваць дэмакратычную краіну будзе лепш на яе грунце. Удасканальваць тое, што ўжо маем. Гэта добра ў дзяцінстве малюваць контурныя карты і мройці пра БНР ці пра нешта яшчэ, але трэба рэальна глядзець на рэчы. Я тут прытрымліваюся словаў Канта, які казаў: «Усё сапраўднае разумнае, усё разумнае сапраўднае», —

кажа Ю.Чавусаў.

Акт, скіраваны ў будучыню

Гісторык **Анатоль Сідарэвіч** перакананы, што актам 25 Сакавіка стваральнікі Беларускай Народнай Рэспублікі пакінулі нам вялікую працу на будучынню. «Мне падаеца, што двойчы ўвайсъці ў адну і ту ю ж раку немагчыма. Шчыра кажучы, я не хацеў бы, каб у пост-РБЭшнай Беларусі рабілася нешта падобнае, як у Менску ў 1917 ці 1918 годзе. Разам з тым, нам трэба імкнуша да тых правоў і каштоўнасцяў, якія былі замацаваныя ва Ўстаўных граматах БНР. Некалькі гадоў таму ў «Нашай Ніве» я друкаваў артыкул Антона Луцкевіча «Аб свабодах». Скажыце, ці маеам мы хоць адну з тых свабодаў сёньня? Нам да іх яшчэ вельмі далёка! Некалі доктар Язэп Сажыч казаў, што ўрад БНР перадасць свае паўнамоцтвы ўраду Беларусі тады, калі ў краіне адбудуцца вольныя парламэнцкія выбары. Я ня ўпэўнены, што нам трэба вяртацца да назывы Беларуская Народная Рэспубліка, да гэтага не вярнуліся ні Літва, ні Украіна. Затое існуе Кітайская Народная Рэспубліка. Натуральна, што БНР зь яе Ўстаўнымі граматамі — гэта заданьне нам на заўтра. Акт, які скіраваны ў будучынню».

Пажывем у БНР?

Працяг са старонкі 3.

Ідэалы на тое і ідэалы

Яшчэ адзін чыгатч «НН» Янка Марозаў (мы тэлефанаўвалі першым-лепшым падпісчыкам) лічыць, што досьвेद БНР у любым выпадку будзе карысным для нашай краіны: «БНР — важная частка нашай гісторыі і сучаснасці. Гэта памяць, якую нельга занядбаць і досьвेद, які варты прымяніць. Ідэалы на тое і ідэалы, што іх немагчыма напоўніць рэалізацый у рэчаіснасці. Марксізм таксама быў геніяльнай утопіяй, і мы ўсе ведаем, што з гэтага ўдалося. Можа стацца, што БНР некалі стане не гістарычным, а палітычным праектам, але не напоўніцу, а ў пэўнай частцы. Напрыклад, ідэя, каб орган выкананіячай улады называўся Радай, вельмі мне імпансуе».

Першы рэдактар адраджанай «Нашай Нівы» Сяргей Дубавец мяркуе, што БНР назаўсёды будзе для беларусаў ідэалам дзяржавы, да якой трэба імкнуцца, а РБ у нейкім сэнсе ўжо сёньня зьяўляеща ўласбленынам палітычнага праскту БНР: «Што такое БНР? Гэта ідэал або эталён сучаснай незалежнай беларускай дзяржавы, абстрактнае паняцце «нацыянальной мэтралёгіі», якім выявляеца адпаведнасць той дзяржавы, у якой мы жывем, ідэальнае велічыні. Ствараецца такі эталён аднойчы і назаўжды, каб мы заўсёды маглі праверыць, наколькі наша дзяржава сучасная, беларуская і незалежная. Ані БССР, ані РБ, ані тое, што будзе заўтра, ня сталі і ўжо ня стануць новымі пунктамі адліку ці пунктамі

праверкі, «новымі сантymэтрамі» пасля Акту 25 Сакавіка 1918 г. Аднак і эталён на тое й дадзены, каб ніколі да канца не ўвасобіцца ў рэальнасці. БНР — систэма вымярэння для РБ, а ня тое, што мелася б паўстаць «на яе руінах». Ідэал БНР стаў палітычным праектам. І РБ — этап гэтага праекту. Іншая реч, што да ідэалу яму далёка. Спадзявацца трэба на тое, што цяперашняя дзяржава будзе рабіцца больш сучаснай, незалежнай і беларускай».

Назвы не прынцыповых
Пісьменнік Уладзімер

Арлоў лічыць, што рэалізацый ідэяў БНР зусім ня страціла сваёй актуальнасці, а яшчэ большае гучанье яно набывае ў пытаныні вяртання Беларусі ў аўяднаную Эўропу. «У маім уяўленыні БНР была мадэльлю дэмакратычнай эўрапейскай дзяржавы, і рэалізацый яе ідэі ня страціла сваёй актуальнасці да сёньня. Наадварот, толькі набыла моц. Гістарычна і мэнтальна — беларусы эўрапейцы, і яны ававязкова мусіць вярнуцца ва ўлоньне агульнаэўрапейскай цывілізацыі. Гэта пачынаюць разумець усё больш і больш

людзей, і ня толькі ў Беларусі, але і ў самой Эўропе, што даказаў нядаўні «Тыдзень Беларусі» ў Страсбургу. Вацлаў Гавал нядаўна сказаў, што ня бачыць завершанай канфігурацыю аўяднанай дэмакратычнай Эўропы безъ Беларусі і Украіны. Калі мы гаворым пра назвы, то мне не падаецца, што гэта самае прынцыповае пытаныне. Я думаю, што і краіна пад назвай «Рэспубліка Беларусь» можа цалкам рэалізаць ідэалы, якія засталіся няздзейсненымі з 1918 году», — кажа У.Арлоў.

Зыміцер Панкавец

Дзень Волі – 2008

25 Сакавіка Беларусь адзначае 90-ю гадавіну абавяшчэнья незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі

З гэтай нагоды ў нашай краіне, а таксама па-за яе межамі пройдуць съвяточныя мерапрыемствы — ад шэсцяця і мітынгаў, канцэртаў і ўрачыстых вячэраў да спартовых турніраў. Адмысловы да гэтай даты былі надрукаваныя юбілейныя сэрыі паштовак, кніга і календар. Упершыню ў гонар съвята з ініцыятывы палітоляга Ўладзімера Падгола будзе зладжана агульнанацыянальная дыктуюка.

Прапануем Вашай увазе анонсы некаторых съвяточных імпрэз.

Шэсцце ў Менску

Сёлета правядзенне акцыі на Дзень Волі плянуецца па новым маршруце. Збор а 18.00 на плошчы Якуба Коласа, шэсцце па праспэкце Незалежнасці, вуліцах Валадарскага і Гарадзкі Вал. Канчатковым пунктам мусіць стаць помнік Максіму Багдановічу, што ля Опэры. Цягам акцыі арганізатары плянуюць усікладнікі кветкі да помніку Якуба Коласа, Янку Купалу, Адаму Міцкевічу і Максіму Багдановічу. Заяўнікамі вулічнай акцыі выступілі Аляксандар Мілінкевіч, Лівон Барщчэўскі, Анатоль Лябедзька і Мікола Статкевіч. Адказу на сваю заяўку з гарвыканкаму яны не атрымалі, але Л.Барщчэўскі сказаў на прэзентацыі кнігі І.Сурвілы: «Месца сустэречы зъмяніць нельга».

Футбольны турнір у Берасці...

У Берасці 90-годзьдзе абавяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі адзначаецца турнірам па міні-футболе. У абарочным турніры ўзялі ўдзел сем камандаў — дружыны рэгіянальных партый-ных структур, незалежных прафсаюзаў і грамадскіх арганізацый. Агулам — больш за 60 удзельнікаў.

Паводле вынікаў першага этапу чатыры каманды 22 сакавіка пазмагаюцца ў фінале «Кубка Незалежнасці», заснаванага абласным аргамітэтам па съвятаваны юбілею.

...і Magilёve

Адбудзеца турнір па міні-

футболе сярод аматарскіх камандаў гораду. Сярод месцічаў зладзіць распаўсяюд літаратуры пра Беларускую Народную Рэспубліку. Вечарам 25 сакавіка будзе арганізаваная вечарына з бардаўскім канцэртам для моладзі.

Мітынг, шэсцце і канцэрт у Жодзіне

Прадстаўнікі дэмакратычных сілаў Жодзіна плянуюць зладзіць съвяточныя мерапрыемствы 23 сакавіка. Плянуецца, што съвяточны мітынг пачненца а 15-й гадзіне каля гарадзкога парку адпачынку. Пасля мітынгу адбудзеца съвяточнае шэсцце з ускладненым кветак да абеліска палеглым героям Беларусі. Увечары

запланаваны ўрачысты канцэрт з удзелам беларускіх музычных гуртоў. На съвята запрошаныя прадстаўнікі гарадзкіх уладаў.

Радыёвікторына

Ад 10 да 25 сакавіка на сайце радыё «Рацыя» (<http://www.racyja.com>) адбываецца вікторына. Наведнікі сайту мусіць адказаць на нескладана пытаньне па гісторыі Беларускай Народнай Рэспублікі, даслаць першымі праўильны адказ на адрас рэдакцыі. Пераможца вызначаецца штодня і атрымлівае адмысловы прыз — музычную складанку «Незалежныя» з аўтографамі ўлюбёных выканануць.

Альбом прысьвячаецца 90-м угодкам абавяшчэння БНР і будзе выдадзены акурат да 25 Сакавіка.

Онлайн-канфэрэнцыя з айцом Аляксандрам Надсанам

25 Сакавіка апостальскі візытатар для беларусаў-каталікоў замежжа адкажа он-лайн на пытанні чытчоў сайту nn.by. Пачатак а 12-й гадзіне.

«Пагоня»

22 сакавіка а 18-й на сядзібе БНФ — адкрыццё юбілейнай выставы творчай суполкі «Пагоня».

Съвяточны канцэрт Вайцюшкевіча

25 сакавіка ў менскім клубе «Графік» (зав.Калініна, 16) пройдзе «Съвяточны канцэрт» Зымітра Вайцюшкевіча. Пачатак у 20.00. Даўедкі па т.: (029) 254-49-09.

Эўропа прызнала БНР

Упершыню Беларускі тыдзень у Эўрапарлямэнце быў такім рэпрэзэнтатыўным і з удзелам Старшыні Рады БНР.

10—13 сакавіка ў Страсбургу ў рамках сесіі Эўрапарлямэнту прыйшлі мерапрыемствы ў гонар 90-годзьдзя абавязчэння незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі пад назовам «Беларускі тыдзень». У Страсбургу Беларусь прадстаўляў увесь палітычны спектар: ад Сяргея Калякіна да Паула Севярынца.

Упершыню на ўзроўні Эўрапарлямэнту ўдалося арганізаціаць такі дні. Прычым, з ініцыятывы беларускага боку. Старшыня Партыі БНФ Лявон Баршчэўскі, які браў удзел у «Беларускім тыдні», кажа: «Гэты пункт у рамках

Івонка Сурвілла ў Страсбургу была нарасхват.

святкаваньня 90-годзьдзя БНР быў зацверджаны яшчэ ўвесень. У сувязі з tym, што зъмянялася кірауніцтва групы па справе Беларусі ў Эўрапарлямэнце, то рэальна гэтымі

справамі ўдалося заніца толькі на пачатку студзеня, tym ня менш удалося вырашиць усе арганізацыйныя і тэхнічныя пытанні за такі кароткі час. Значную арганізацыйную част-

ку ўзяў на сябе Міжнародны рэспубліканскі інстытут. Чаму такіх сустрэч не было дзесяць гадоў таму? Таму што не было у Эўрапарадзе краін, якія ўступілі ў арганізацію ў 2004 годзе. Безумоўна, роля польскіх, літоўскіх, латвійскіх эўрапедзпутатаў асабліва яркая. Яны найбольш актыўна ўдзельнічалі ва ўсіх круглых сталах. Яны падзяляюць наш непакой».

Адбыліся і некаторыя накладкі. Не было магчымасці купіць авіябілет для паэта Генадзя Бураўкіна, а аўтобусам ён ехаць ня змог. «У астатнім лічу, што ўсё прыйшло паспяхова. Пацешыў узровень сустрэч. На афіцыйным адкрыцці тыдня выступіў прэзыдэнт Эўрапарлямэнту Ганс-Герт Пётэринг і эўракамісар у справах міжнародных дачыненняў і пашырэння ЭС Бэніта Фэрэра-Вальднэр. Гэта съведчыць пра самы

Зыміцер Вайцюшкевіч і ягоная капэля.

высокі ўзровень тыдня. То, што афіцыйнае запрашынне атрымала старшыня Рады БНР Івонка Сурвілла, таксама беспрэцэдэнтна. Яе прэзэнтавалі, як кіраўніка беларускага ўраду за мяжой і гэта было вельмі важна. Гаварылі пра пераемнасць традыцый, што беларуская незалежнасць была адноўленая 90 гадоў назад. Напэўна, на ўзоруні Страсбургу на афіцыйным узроўні такія заявы гучалі ўпершыню», — адзначыў Лярон Баршчэўскі.

Удалося правесці сустрэчы з кіраўніком найбуйнейшай фракцыі Эўрапейскай народнай партыі. Ён меў сустрэчу з усёй дэлегацыяй, а таксама асаўбістамі з Ляронам Баршчэўскім і намеснікам старшыні АГП Яраславам Раманчуком. Гаварылася пра канкэрэтныя магчымасці супрацы, пра лабіраванье інтэрэсаў Беларусі на міжнароднай арэне. Прычым, ня толькі партыйных інтарэсаў, але і, скажам, зынікенне цэнаў візаў для беларусаў. Л.Баршчэўскі на экзэмплярах эўраслоўнікаў, якія падарыў Пётру

«Вось такія шанцы на выбарах». Намеснік старшыні Партыі БНФ А.Янукевіч нешта тлумачыць П.Севярынцу.

рынгу і Фэрэры-Вальднэр, замацаваў налепку з фразай: «Зынізце цэны візаў для беларусаў».

З словаў Л.Баршчэўскага, прыярытэтным пытаньнем была праблема палітвізінг. «Мянэ ўстрывожыла, што калі я ў сваім выступе называў прозвішча ня толькі Аляксандра Казуліна, але і Андрэя Кіма зь Сяргеем

Парсюковічам, казаў, што ёсьць і ўскосна рэпрэсаваныя, якіх выключылі з ВНУ ці звольнілі з працы, то эўрапейцы схільныя называць палітвізінгом толькі Казуліна», — кажа старшыня Партыі БНФ.

Асаўбівая ўвага была нададзеная супрацоўніцтву эўрапейскіх універсytетаў з тымі ВНУ Беларусі, якія заплямілі сябе рэпрэсіямі

супраць студэнтаў. Наконт гэтага асаўбіва распытвала група швэдзкіх дэпутатаў.

Сябры дэлегацыі папрасілі эўрадэпутатаў адсочваць ситуацыю 25 Сакавіка, калі ў Менску адбудзеца традыцыйнае шэсьце з кветкамі і песьнямі. І.Сурвілла перад адездам у Страсбург накіравала ад свайго імя лісты кіраўнікам найбуйнейшых дзяржаваў з просьбай таксама сачыць за падзеямі Дня Волі. Ёсьць надзея, што некаторыя дэпутаты 25 Сакавіка прыедуць у Менск, але пытаньне ўпіраецца ў візу.

Старшыня Беларускай асацыяцыі журналістаў Жанна Літвіна дамовілася пра слуханьні ў Эўрапарламэнце з нагоды функцыянування незалежных СМІ ў Беларусі.

«Аказія 90-годзьдзя БНР досыць унікальная. Але я думаю, што ўвага да Беларусі з боку Эўропы працягнется толькі калі тут усталюеца дэмакратыя», — падсумоўвае Л.Баршчэўскі.

**Зыміцер
Панкавец**

Аляксандар Мілінкевіч і ягоны памочнік Алець Лагвінец.

«Дарога» Івонкі Сурвіллы

Выйшла кніга ўспамінаў старшыні Рады БНР. Шлях на эміграцыю для сям'і Шыманцоў — а яна нарадзілася ў сям'і Уладзімера і Эвеліны Шыманцоў — быў адрозны ад шляху іншых выгнанцаў 1944 г.

Шыманцы не жылі ў павеннай Нямеччыне, яны трывалі гады прабылі ў Даніі, дзе У.Шыманец заснаваў беларускае згуртаваньне, у 1948 г. выехалі ў Францыю. У 1959 г. Івонка Шыманец узяла шлюб з Янкам Сурвіллем і пераехала да мужа ў Мадрыд. Тут яна цягам шасці з

паловай гадоў дапамагала яму рабіць штодзённыя беларускія перадачы на Нацыянальным радыё.

У 1969 г. Сурвіллы пераехалі ў Канаду, дзе пачаўся новы этап жыцця, які ўключыў у сябе і працу ў Этна-культурнай радзе, і старшынства ў Радзе БНР, а ад канца 1980-х — дапамогу дзеткам — ахвярам Чарнобыльскай трагедыі.

Гэтая кніга — ці не адзінны мэмуары кіраўніка БНР. Безумоўна, ёсьць успаміны Язэпа Сажыча, але яны ў некалькі разоў меншыя па аб'ёме і на-

выцягнулі на асобную кнігу. Ні Мікола Абрамчык, ні Вінцэнт Жук-Грышкевіч успамінаў не пакінулі. Кніга добра ілюстраваная.

Прэзентацыя кнігі пройшла ў Менску на Ўправе БНФ 17 сакавіка. На жаль, у ёй ня брала ўдзелу аўтарка: яна вельмі хацела быць разам з удзельнікамі, але пасол Беларусі ў ЗША Міхаіл Хвастоў прапанаваў напісаць ліст Аляксандру Лукашэнку, каб яе ўпусцілі ў краіну. Спадарыня Сурвілла сказала, што, па-першае, не гатовая напісаць такі ліст, а па-другое,

Івонка Сурвілла. Дарога. Стоўпцы — Каленгаген — Парыж — Мадрыд — Атава — Менск (Бібліятэка Свабоды. XXI ст.). Радыё «Свабодная Эўропа» / Радыё «Свабода», 2008. — 144 с.

яна лічыць ненормальным ехаць у Беларусь, калі яна змагаецца супраць цяперашняга рэжыму.

АГ

Юбілейныя паштоўкі

З нагоды 90-х угодкаў ахвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі выйшлі некалькі сэрыяў юбілейных калекцыйных паштовак. У Горадні мясцовыя энтузіясты выпуслі сэрыю з 13 паштовак пад называй «Горадня — другая сталіца БНР». Дзеля гэтага былі выкарыстаныя знойдзеныя ў архівах старыя здымкі, самы стары з якіх датаваны 1909 годам.

У Менску выйшла сэрыя з трох паштовачак. На кожнай выяўленая нацыянальная сымболіка — герб «Пагоня» і бел-чырвона-белы сцяг, тімн «Мы выйдзем шчыльнымі радамі». На адной з паштовак — фрагмент літаграфіі В.Сташчанюка з выявай будынку па вуліцы Валадарскага, 9, дзе была абвешчаная БНР. Дзіве іншыя — з выявамі старога Менску і Вільні. Аўтары дызайну ў мастацкага аздабленія — Аляксей Маракін, Ігар Маракін і Мікола Купава. Паштоўкі можна знайсці

на сядзібе БНФ.

У Берасці ж выйшла паштоўка з выявою Станіслава Булак-Балаховіча. Як вядома, жаўнеры-балахоўцы спачываюць на Гарнізонных могілках гораду над Бугам.

СП

Кніга Петрашкевіча і каляндар ад «Бацькаўшчыны»

Напірэдадні 25 Сакавіка «Згуртаванье беларусаў съвету «Бацькаўшчына» і Рады БНР зрабілі падарунак аматарам гісторыі — два друкаваныя выданыні, звязаныя з гісторыяй Беларускай Народнай Рэспублікі.

Першае — новая п'еса

драматурга, пісьменніка, публіцыста, заслужанага работніка культуры Беларусі, кандыдата гістарычных навук Алеся Петрашкевіча «Приласкати и уничтожить». У гэтым творы аўтар закранае гісторыю станаўлення нашай дзяржаўнасці і рас-

павядае пра тое, як стваралася Беларуская Народная Рэспубліка.

Таксама выйшаў насыщены перакідны каляндар да 90-годзідзя БНР: «1918—2008». Ён змяшчае дванаццаць фактадымкаў старшыні Рады і Ўраду БНР. Прад-

мову да календара напісалі першы намесьнік старшыні Рады БНР Сяргей Навумчык і радны БНР, гісторык Янка Запруднік.

Каляндар можна пабачыць на Ўправе БНФ, сядзібе ТБМ, Акадэмкнізе, на knihi.net.

СП

Агульнанацыянальная дыктоўка

прысьвеченая 90-годзьдлю Беларускай Народнай Рэспублікі.

Менск

Тэкст першай беларускай агульнанацыянальнай дыктоўкі, якая будзе працягвацца да 20 хвілін, будзе складацца з фрагмэнтаў 2-й і 3-й Устаўных Грамат, у якіх гаворка ідзе аб правах і свабодах грамадзян Беларусі, а таксама з аднаго артыкула Ўсеагульнай дэкларацыі правоў чалавека.

Агульнанацыянальная дыктоўка на сядзібе ТБМ будзе адбывацца паводле наступнага графіку:

11:00 — Савецкі і Першамайскі раёны,

12:00 — Ленінскі, Цэнтральны і Кастрычніцкі раёны,

13:00 — Маскоўскі і Фрунзэнскі раёны,

14:00 — Заводскі і Парызанскі раёны,

15:00 — Менскі раён і тыя, хто не паспей напісаць дыктоўку разам з калегамі са сваіх раёнаў,

16:00 — тыя, хто не паспей напісаць дыктоўку разам з калегамі са сваіх раёнаў.

Сябры палітычных партый запрашаюцца пісаць агульнанацыянальную дыктоўку на ofісе БНФ (праспект Машэрава, 8). Дыктоўка будзе пачынацца ад 11, 12, 13, 14, 15,

16-й гадзін.

Горадня

Агульнанацыянальная дыктоўка да 90-х угодкаў БНР праходзіць у памяшканні Таварыства беларускай школы з 12 да 16 гадзінай. У якасці тэксту вырашана ўзяць прадмову да зборніка Францішка Багушэвіча «Дудка беларуская». Праводзіць дыктоўку будучы супольна гарадзкі арганізацыі ТБШ і ТБМ. Усе, хто захоча пісаце, атрымаюць асадкі з надпісам: «Удзельніку агульнабеларускай дыктоўкі. Горадня, 22.03.2008».

Створаны прызывы фонд: самы малады і самы стары з удзельнікаў атрымаюць падарункі.

Віцебск

17 сакавіка на ofісе Партыі БНФ у Віцебску ў межах агульнанацыянальнай акцыі адбылася дыктоўка па беларускай мове, прымеркаваная да 90-годзьдзя абвяшчэння БНР. Узялі ўдзел сябры партый.

Пададзеная заяўка ў абласнью бібліятэку

на правядзенне дыктоўкі ў беларускай залі 23 сакавіка з 14.00 па 14.30 ад імя абласной арганізацыі ПБНФ за подпісам старшыні рады К. Смолікава.

Магілёў

Дыктоўка мае адбыцца 23 сакавіка. Даўедкі праз тэл. 388-35-61.

Дыктоўка на радыё

Усе тыя, што жадаюць далучыцца да напісання агульнабеларускай дыктоўкі з нагоды 90-х угодкаў БНР, але ня ведаюць дзе, могуць зрабіць гэта не выходзячы з дому. У суботу, 22 сакавіка, і ў нядзялю, 23 сакавіка, з 12-й да 13-й і з 16-й да 17-й гадзін ў этэры Эўрарадыё прагучыць дыктоўку, яку будуць пісаць беларусы па ўсім сьвеце. Слухаць Эўрарадыё ў гэтых час можна ў інтэрнэце на www.euroradio.fm, а таксама на спадарожніках Hotbird 6 (13° East (11013MГц/H/27500)) і Sirius 4 (5°East (12379.62MГц/H/27500)).

З 20 да 30 сакавіка на сайце Эўрарадыё можна будзе спраўдзіць, як ты напісаў дыктоўку праз адмысловую форму.

СП

Дыпламаты замежных краінай падтрымалі беларускую мову

15 сакавіка на сядзібе ТБМ у Менску стартавала агульнанацыянальная дыктоўка. Удзел бралі паслы, дзеячы культуры, прадстаўнікі СМИ.

Дыктоўка, прымеркаваная да 90-годзьдзя БНР, задумлялася найперш як акцыя салідарнасці, пісаць яе ўсенародна пропануецца 23 сакавіка. «Сёньняшння сустрэча на ТБМ была выкліканая тым, што ня ўсе дыпламаты, якія захацелі выкаапаць падтрымку беларускай мове, змогуць узяць удзел у дыктоўцы 23-га», — кажа ініцыятар ідэі Ўладзімер Падгол.

На сядзібу ТБМ прыйшли дыпламаты з Вялікай Брытаніі, ЗША, Літвы, Польшчы, Славакіі, Украіны, Чэхіі і Швэціі. Перад уласна пісаньнем адбыўся імправізаваны пастыгчыны фэстываль, зладжаны сіламі дыпламатычнага корпусу. Часовы павераны ў справах Славаччыны ў Беларусі Любамір Рэгак прачытаў

верш клясыка славацкай літаратуры Паўла Орсага Гвездаслава, прысьвечаны роднай мове. Пераклад рабіў сам спадар Рэгак з дапамогаю Васіля Сёмухі. Сылем думка пісаць па-беларуску творы зь літоўскай, польскай, украінскай клясыкі, якія чытаць прадстаўнікі гэтых краінай — дарадца пасла Літвы Дарыос Біткаўтас, прэс-сакратар пасольства Польшчы Моніка Садкоўска, пасол Украіны Ігар Ліхавы.

Часовы павераны ў справах Вялікабрытаніі Найджэл Гулд-Дэвіс прачытаў па-ангельску (на фота) адзін з сангатаў Янкі Купалы. Гэтыя выступы прысьвячэнні, паводле словаў ініцыятараў, мусілі распачаць чытаньнем па-беларуску «Білю аб правах чалавека» пасол ЗША Карэн Ст'юарт.

У якасці тэксту дыктоўкі была абрачная адаптаваная прадмова да «Дудкі беларускай» Францішка Багушэвіча. Замежнікі, хто не пачувалі пэўным у мове, пісалі па-свойму, праз перакладчыкаў.

Прадстаўнік Швэціі Стэфан Эрыксан пісаў дыктоўку па-беларуску і сярод першых здаў яе на праверку. Іншы выдатны знаўца беларускай мовы, пасол Ізраілю Зэеў Бэн-Ар'е, ня змог прысутнічаць з прычыны шабату. Але ён паабяцаў узяць удзел у агульнанацыянальнай дыктоўцы 23 сакавіка.

«Галоўная ж тут ня колькасць памылак, галоўнае — удзел, — кажа У. Падгол. — Галоўнае — паказаць, што мова наша для нас съвятая».

Прысутны

«На рамантычным падмурку нельга пабудаваць нацыянальную ідэю»

Гісторыкі Беларусі пра БНР з пазыціі дня сёньняшняга.

Напіярэдадні 90-годзьдзя адвяшчэнія БНР Рэдакцыя звярнулася да беларускіх гісторыкаў з просьбай адказаць на два пытаныні: як зъмянялася Вашае ўяўленьне пра БНР ад 1990-х гадоў да сёньняшняга часу? якія новыя факты, датычныя БНР, Вам удалосся выявіць за гэты час?

**Анатоль Грыцкевіч,
Менск**

З 1990-х гадоў пачынаючы я прапагандаваў БНР як узор для сучаснага дзяржавабудаўніцтва, я працягваю рабіць гэта і цяпер. Нам трэба вывучаць досьвед таго часу. Бо хоць афіцыйна БНР і не была прызнаная Нямеччынай — гэтага не дазвалілі ўмовы Берасцейскага міру, паводле якога нельга было прызнаваць ніякіх дзяржавастварэнняў на гэтай тэрыторыі, — але фактычна нямецкія генэралы былі вымушаныя лічыцца са структурамі БНР. БНР змагла ўсталяваць дыпляматычныя адносіны з шэрагам краін, мела генэральнага консула ў Маскве, хаця ўрад РСФСР яе таксама не прызнаваў. Чаго не здалі зрабіць? Войска, бо не дазвалілі немцы. Таму, калі бальшавікі началі наступаць, войска не было.

Я дэталізаваў абставіны перамоваў Антона Луцкевіча з урадам Леніна ў пачатку лістапада 1918 г., калі Нямеччына цярпела паразу. Луцкевіч прапаноўваў, каб РСФСР прызнала БНР і наўрат пагаджаўся на саветызацію, толькі пры поўнай незалежнасці, але гэтага

не адбылося.

**Натальля Гардзіенка,
Менск**

Калі я ўпершыню даведалася пра БНР, яна асацыявалася ў мяне толькі з падзеямі 1918 году ў Беларусі. А затым я пачала знаходзіць больш інфармацыі пра тое, што адбывалася з БНР пасля за межамі Беларусі. Было цікава адкрыць, што Рада БНР актыўна дзейнічала ў другой палове стагодзьдзя, мела прадстаўніцтвы ў ЗША, Вялікай Брытаніі, Францыі, Аўстраліі.

нельга пабудаваць нацыянальную ідэю. Нават цяпер працягваюць зъяўляцца матэрыялы, якія міталягізуюць гісторыю. Хтосьці скажа, што гэта добра, але таі міты лёгка разьбіць.

Мне і мaim калегам Алеся Пашкевічу, Андрэю Чарнякевічу ўдалося расшукати новыя факты. Была напісаная біографія Сымона Якавюка, чалавека, які супрацоўнічаў з НКВД і фактычна спрычыніўся да таго, што ўрад БНР у 1925 годзе здаў мандат ураду БССР. Былі высьветленыя абставіны таго, як гэта ад-

мэнты, як, напрыклад, апублікованы ў кнізе «1 января 1919 года. Временное рабоче-крестьянское советское правительство Беларуси», толькі падмачоўваюць яе. У гэтай кнізе вуснамі Ісака Рэйнгальда гаворыцца, што калі б не было БНР, то не было бы і БССР. Я ўпэўнены, што славуты пратакол паседжання ЦК расейскай камуністычнай партыі бальшавікоў, на якім вырашалася пытаныне пра ўтворэнне БССР зьнік з партыйнага архіву з волі Язэпа Сталіна, бо запісы ў ім не адпавядалі сталінскай вэрсіі падзеі. Калі б не было 25 Сакавіка, не было бы і сучаснай дзяржавы.

Я больш займаюся проблемай БНР праз асобу Луцкевіча. Сэнсацыйных дакументаў на выявіў, займаюцца дэталізацыяй. Рыхтую артыкул, дзе паказваю па датах склад першага Народнага сакратарыяту БНР, спрабую паказаць, чаму немцам не ўдалося прызнаць БНР. Наступны артыкул будзе прысьвежаны статусу Найвышэйшай Рады БНР. Магчыма, гэтыя работы аформяцца ў кніжкі.

З іншага боку, даводзіцца расставацца з выдумкамі, легендамі нашай эміграцыйнай гісторыяграфіі і савецкай таксама. Я прыхільнік пазытыўізму: кожны тэзіс павінен мець спасылку на дакумэнт.

**Віталь Скалаган,
Менск**

Больш яскрава зразумеў месца гэтай выдатнай падзеі у гісторыі нашай дзяржаваўніцтва. Я

Цяпер мы лепей бачым, што людзі, якія рабілі БНР, былі звычайнімі людзьмі, і яны таксама памыляліся, часам моцна.

Дасьледуючы гісторыю эміграцыі, можна съцвярджаць, што ідэя БНР як незалежнай беларускай дзяржавы стала асновай для гуртаванья беларускай дыяспары на Захадзе ў паваенны час.

**Андрэй Вашкевіч,
Горадня**

Упершыню пра БНР я даведаўся ў юнацтве, чытаючы кнігі Ліса, Арлова. Прафесійна займацца гісторыяй я пачаў ад 1999 году. Уяўленьне пра БНР зъмянілася ад рамантычнага да больш рэалістычнага, наўват крытычнага. Людзі, якія рабілі БНР, былі звычайнімі людзьмі, і яны таксама памыляліся, часам моцна. Важна ўяўляць, што на рамантычным падмурку

былося. Многа новых фактаў у падрыхтаванай намі публікацыі «Кароткі нарыс беларускага пытання», якая была зъмешчаная ў ARCHE № 2, 2008.

**Андрэй Чарнякевіч,
Горадня**

Чакаюць свайго часу публікацыі, у якіх выкарыстаныя дакументы дэлегацыі місіі БНР на мірнай канфэрэнцыі ў Парыжы, лісты Луцкевіча з Парыжу, а таксама дакументы, датычныя дзеянасці ўраду БНР у Горадні, апошняга на тэрыторыі Беларусі паседжання ў 1919 годзе.

**Анатоль Сідарэвіч,
Менск**

Нічога ў канцэпцыі не памянялася. Новыя даку-

Тое, што мне і ўдалося выявіць, адлюстравана ў кнізе «1 января 1919 года. Временное рабоче-крестьянское советское правительство Беларуси. Сборник документов», якая выйшла ў суаўтарстве зь іншымі гісторыкамі ў 2005 годзе. Цяпер працую над рукапісам успамінаў удзельніка падзеі 1917—1918 году Яўсея Канчара, якія ён скончыў у 1937 годзе ў Ленінградзе. Там шмат новага матэрыялу.

Вадзім Гігін, Менск

Я заўсёды ведаў, што гэтае ўтварэнне ніколі не было паўнавартаснай дзяржавай. Гэта было палітычнае ўтварэнне зь вельмі слабымі лідэрамі, якія не маглі ўзяць на сябе адказнасць за Беларусь. Траге-

дия беларускага нацыянальнага руху заключалася ў тым, што яго ачолілі ня тыя людзі і ня ў той час. Больш за тое, тэзіс пра тое, што без БНР не было бы БССР, з'яўляўся доказающим ўсімі гісторычнымі дакументамі. Яшчэ восеньню 1917 г. Ленін і Сталін прыйшлі да думкі пра неабходнасць аўтаномнай беларускай дзяржавы. Былі распрацаваныя праекты. І БНР, скзіўшы волю Ўсебеларускага з'езду ў сінегні 1917 году, дала коныры некаторым бальшавікам (Мясцікову і Кнорыну) у барацьбе супраць стварэння беларускай дзяржавы. Такім чынам, БНР затармазіла працэс стварэння беларускай сувэреннай рэспублікі — БССР.

Некаторыя дакументы, якія раней не былі выкарыстаныя дасьледчыкамі, мы публікуем у № 3 «Беларускай думкі». Яны паказваюць несамавітасць, няслушнасць лідэраў БНР, іхнюю карумпаванасць, і тое, што яны выкарыстоўвалі ідэю БНР у асабістых мэтах.

На мяне вялікае ўражанне аказалі запіскі Яўсея Канчара, якія ясна паказваюць, што ідэя фармавання беларускай савецкай рэспублікі была сформулявана восеньню 1917 г. І, канечно, «Нарысы расейскай смуты» Дзянікіна, дзе ён характарызуе прадстаўніцоў Менскай рады як нічога на вартых самазванцаў.

Алесь Пашкевіч (гісторык), Менск

Людзі майго пакаленія,

якія вучылі ў школе гісторыю па савецкіх падручніках, пра БНР практична нічога ня ведалі. У 1990-х гадах пайшоў вал інфармацыі. Да пэўнага моманту стаўленне да тых падзеяў было даволі ідэалізаванае. Падавалася, што гэта была дзяржава, якая адбылася, якая рэальная існавала як фактар міжнароднай палітыкі, якую потым зъмялі з мапы толькі збройнай сілай. Цяпер я лічу крыху іначай. Лічу, што наўрад ці трэба ставіць яе нароўні з тымі дзяржавамі, якія ўтварыліся тады. Аднак, безумоўна, я стаўлюся да БНР вельмі станоўча, бо бязь яе не было бы беларускай дзяржаўнасці і невядома, ці захаваўся б беларускі народ.

Запісвала НБ

Хрыстос на Плошчы Свабоды. З гэтай інсцэніроўкай менскія каталікі ў нядзелю святкавалі Вербніцу.

Гэта салодкае слова

Ганна Журавіна. Эсэ.

Калісці і я была мален'кай паслухмянай дзяўчынкай. З тых, каго ў школе на бацькоўскім сходзе ставіць у прыклад іншым вучням, настаўнікі гладзяць па галоўцы, а аднаклісьнікі проста любяць. Проста за тое, што заўсёды ў час можна съпісаць якасна зробленася хатніе заданьне. Па матэматыцы, напрыклад.

Я любіла разумныя кнігі пра «добрае і вечнае», марыла пра мір ва ўсім съвеце, заўсёды яснае сонейка, блакітнае неба, пра такую ж съветлую, як мае мары, будучыню, і... пра кахранье, канечнє. Гадоў так да дванаццаці.

А вось потым... Потым я пачала марыць пра іншае. Пря свабоду. Прычым гэтае жаданьне свабоды зъявілася не адразу, а прыйшло паступова, паціху, незаўважна захопліваючы мае думкі. Спачатку яно праяўлялася толькі ва ўпартасці слухаць менавіта туу музыку, якая мне падабаецца. Чытаць менавіта тыя кнігі, якія мне цікавыя. Займацца тымі справамі, якія сапраўды мяне захапляюць. Мець зносіны з тымі людзьмі, зь якімі мне добра, прычым калі захачу і дзе захачу. Такі вось падлеткавы крызіс. Аднак чамусьці ён, крызіс, зь цягам часу так і не прайшоў. Гады ішлі, а мая праага свабоды не зъмяншалася. І я не спынялася. Мне хацелася як мага больш. Як мага больш свабоды. Яшчэ больш свабоды. Мне ўжо была патрэбная свабода выбару. Свабода ад пільнага бацькоўскага вока. Свабода ад суседзяў. Свабода ад думак і меркаваньняў іншых людзей. Свабода асабістых думак і выказваньняў. Свабода ад плётак і плеткароў. Свабода творчасці. Свабода самавызначэння...

Дзяўчынка-падлетак была яшчэ вельмі далёкая ад веданьня сваіх палітычных і грамадзянскіх правоў, аднак ужо тады ў яе галаву, забітую ружовымі марамі і вобразамі прыгожых знакамітых актораў і музыкаў, пачалі закрадацца ідзі пра свабоду слова, друку, думак. Пря свабоду палітычных поглядаў.

А потым я вырасла і паступіла ва ўніверсітэт. Таксама, дарэчы, колішняя мара. Гарант свабоды. Доказ. Сабе, бацькам, сябрам, нават ворагам, што я ўсё ж такі разумная і здатная дзяўчынка. І ўсё было б добра, і жыцьцё віравала і бурліла, зацягвала мяне глыбока і далёка, і на вокал разгортваліся шмат якія цікавыя падзеі, зъявіліся новыя сябры і знаёмыя, новыя заняткі, новыя ўражаньні... Але аднаго не ставала — свабоды. У асяродку роўных сабе, маладых, зацікаўлесных, моцных, таленавітых, актыўных, крэатыўных, прыгожых людзей, я яе не знайшла. Яе проста не было сярод нас. Не, яна існавала тэарэтычна. Яна была наборам гукаў, якія выляталі да нас з экранаў тэлевізараў, з круглых дыскаў радыё, з вуснаў выкладчыкаў і дзяржаўных прамоўцаў; яна была наборам літар у газетах і кнігах, у падручніках па гісторыі Беларусі... Але свабоды не існавала практычна. Яе не было ні на мерапрыемствах ва ўніверсітэце, ні ў цесным пакойчыку інтэрнату, ні нават на вуліцах Менску. Я шукала яе і не знаходзіла. І раптам...

Раптам я знайшла... Не, не свабоду. Не яе саму. Але я ўсё ж такі меламагчымасць слухаць яе слова, яе песні, яе казкі. Яны гучалі на канцэртах забароненых гуртоў, на імпрэзах забароненых пісьменнікаў, на чытаньнях забароненых кніг, на съвяткаваньнях забароненых съвятаў. Я амаль хапала яе за хвост, слухаючы радыё «Свабода», купляючы «Нашу Ніву» ў пераходах. І тады, 18 сакавіка 2006, стоячы ў вялізной лужыне ад расталага сънегу на плошчы Бангалор і падпываючы Вольскому, я адчувала зъмены, я была щасцільная, мне здавалася, што мая свабода зусім побач...

Але заставалася адно але... І гэтае але пасавала шмат. Яно не давала мнемагчымасці да канца адчуць свабоду, атрымаць ад яе задавальненіне. Гэта быў мой страх. Я баялася. Баялася быць свабоднай. І дзе б я ні была, мой страх быў заўсёды побач са мной. Захоўваў мяне ад свабоды. Ахоўваў. Я з захапленьнем зъядала

*I як моцна захочаш, то збудзеца ўсё:
Бунт, кахранье, царства, жыцьцё...*
У.Караткевіч

вачым людзей са значкамі «За свабоду», з блакітнымі стужкамі ў вала-сах. І сама насыла такую ж. У сумцы. Каб ніхто не здагадаўся. Бо баялася. Я кръчала «Ганьба» на Плошчы разам з натоўпам у сакавіку 2006-га, але нават тады я баялася, што ўсё скончыцца хутка. Баялася амапаўцаў. Момантамі думала не пра волю, а пра іхныя дручкі. Я з задавальненінем слухала яскравых прамоўцаў на мітынгах і чытала съмелыя артыкулы ў газетах. І сама пераказвала іх сваім знаёмым зь вялікім імпэтам, актыўна выказвала сваю грамадзкую пазыцыю. Зачыніўшыся на цеснай кухні, каб (крыі Божа!) ніхто не пачуў. Каб ні адзін гук ня выйшаў праз шчыльна зачыненые дзвёры. Я ўсяго баялася. Але ж як хацелася свабоды...

А потым было 25 Сакавіка 2007 году. І съвяціла сонейка, і съпявалі птушачкі, і вясна прачыналася ў нашых засягнутых зімовым павуціннем сэрцах. І калі я апынулася ў на-тоўпе аднадумцаў, сярод даволі вялікай колькасці людзей, я раптам зразумела... што ня ведаю, навошта я тут. Што ў пошуку я згубіла сваю галоўную мэту. Што мяне больш ня радуе нічога. Я перастала чакаць прыходу свабоды. Я зачыніла перад ёй свае дзвёры. Забарыкадавалася. Страхам. Я забыла пра яе... Я сканцэнтравалася на сабе, на сваіх адчува-ваньнях і пачуцьцях. Ператварыла сваё ўласнае жыцьцё ў гульню. І выпала з рэчаіснасці. Згубілася. Я шмат плакала ў той дзень. І ніхто ня мог сучешыць мяне, бо я сама была вінаватая ва ўсім. Але ў мяне яшчэ быў шанец. Шанец на вяртаньне.

Мінулы сакавік 2007-га шмат што зъмяніў у май юніці. Ён стаў пачаткам майго ўласнага адраджэння. Можа, і крыху марудным, але нараджэннем новага чалавека. Той жа сэнтыментальнай і чульлівой, але... Разумнай і моцнай дзяўчынкі. Хаця і з ружовымі марамі. Свабоднай. Не, тады я яшчэ не схапіла свабоды, ня здолела. Я была ня вартая яе. І я разумела гэта. Спярэблілася шмат дзён упартай барацьбы. З систэмай. Зь іншымі людзмі. З сабой, у першую

ОЛЯ ДАРАЦКЕВІЧ

чаргу. І часам страх зноў грукаў у маю шыбу, зрываў дах. Але я змагалася. Упартая. І цяпер я ведаю, што ўсё гэта было не дарма...

...І зноў сакавік. Жаданая і доўгачаканая вясна. І гэтую вясну я ўпершыню сустракаю не адна. Я сустракаю яе разам са сваёй свабодай. І гэта ўжо назаўсёды.

А жыцьцё мяняецца. Ня ў лепшы, часам, бок. Наша грамадзтва апынулася ў вялізной пастцы, вялізным коле, плошча якога, аднак, з кожным годам усё больш звужаецца. А мы маўчым. Моўчкі чакаем, што зьявицца нехта. І гэты Нехта парве, растопча мяжу, якая аддзяляе нас ад шчасця. Скажа, як вырвашца з гэтага кола. І не разумесем, што ніхто нам не дапаможа, пакуль у нашых сэрцах жыве страх. Мы выбіраем не свабоду, а менавіта яго. Мы баймся жывых словаў, жывых думак, жывой музыкі заклікаў, мы баймся ня тое, што разам выйсці на вуліцы, але нават глядзець у очы адно аднаму. Пасьміхнуцца адно аднаму. Адчуць пад-

рымку. Скажаце, ёсьць за што баяцца? За працу? Але ж нават стараннаму працаўніку цяпер цяжка зарабіць болей грошай. За ўнівер? Але наўшта ён, калі празь некалькі год навучаньня ў ім ён пачынае атаясамлівацца толькі ўласна з будынкам і няўтульны аўдыторый, дзе, аднак, так утульна паспаць на пары. За родных і бліzkіх? Дык ці ня дзеля іх нашыя змаганьні? Разам жа мы сіла. Усе. У натоўпу голас гучнейшы, чым у аднаго чалавека. Натоўп і ёсьць адным вялізным дужым чалавекам. Дык, можа, скажам уголос, чаго нам трэба. Разам. І тады ня будзе патрэбы баяцца. Хавацца. Падпариадкоўвацца супраць волі. Мы павінныя быць вольнымі. Свабоднымі. Мы маем права. І мы будзем.

P.S. Прыгожым лютайскім вечарам вярталіся зь сяброўкай з канцэрту разбэшчанай маскоўскай гіпушки. Рок-н-рольныя мэлёды скакалі ў нашых галовах. Ішлі і размаўлялі пра моладзь, асабліва хлопцаў, съпявач-

ку і ўзьдзеяньне яе музыкі на людзей. Было надзвычай лёгка і свабодна.

— Дзяўчата, а ці ведаецце вы, як раней гэтая вуліца называлася? Не, яшчэ да праспекту Машэрава? Ня ведаецце? А дарма... Тракт. А чаму цяпер гэта — праспект Пераможцаў? Пераможцаў каго над кім? Лукашэнкі над беларусамі? — перахапіў нашу ўвагу інтэлігентны дзядзечка.

Мы толькі пасьміхнуліся яму. А я падумала, што зраблю ўсё, каб наступерак любым перашкодам, праспэкту *Независимості*, зялённым колерам, ідэалёгіі, вусам, лысінам, камбайнам і трактарам, барацьбе за ўраджай кожны год, аграгарадкам і канцэртам «За Беларусь!» на вуліцах майго, нашага гораду зьявілася новая вуліца. Вуліца імя Перамогі. Перамогі над страхам. А потым шмат праспектаў Пераможцаў. З нашымі з вамі імёнамі. Свабоднымі імёнамі свабодных людзей... Свабоднай краіны.

Дзень Волі ў замежжы

Вільня: Дзень беларускага адзінства

90-я ўгодкі Беларускай Народнай Рэспублікі сёлета ў Вільні будзе адзначацца на ў асобных суполках і арганізацыях, як раней, а як супольнае съвята, як Дзень беларускага юдзінства. Такім чынам будзе адноўленая даваенная традыцыя, калі ў дзень 25 сакавіка ў Вільні праходзілі супольная малітва за Беларусь, урачысты сход, канцэрт і шэсць. У такі дзень забываецца палітычныя падзеі і асабістая амбіцыя, а ўся беларуская грамада пачувалася адным цэльм. Гэтак маркуеца зрабіць і сёлета.

А 12-й гадзіне адбудзеца ўскладаныя вінкі да помніка стваральнікам БНР братам Івану і Антону Лукевічам на могілках Роса. А 15-й гадзіне распачынца Урачысты сход і съвяточны канцэрт у віленскім Доме настаўніка. Пасля канцэрту публіка рушыць шэсцем да Базыльянскіх муроў, дзе а 17.30 у царкве Святой Тройцы адбудзеца супольная малітва за Беларусь.

Арганізуюць Дзень беларускага юдзінства відомыя віленскія дзеячы разам са студэнтамі гарадзкіх універсітэтаў і праста неабыкнёвымі да незалежнасці Беларусі людзьмі — бізнесуцамі, пэдагогамі, журнالістамі. Дэвіз сёлетніга съвята: «Будзь разам у гэты дзень!»

Канфэрэнцыя ў Празе

22 сакавіка ў Празе пад патранажам міністру замежных спраў Чэхіі адбудзеца сустрэча ў гонар 90-годзінніцы БНР. З дакладамі на ёй выступяць Івонка Сурвіла, Зянен Пазьняк і Сяргей Шупа. Сярод іншых удзельнікаў будзе таксама Ўладзімер Арлоў, Павал Севярынец і Ян Румл — былы дысындант, пасля міністар унутраных спраў Чэхіі, а цяпер — кіраўнік ініцыятывы «Грамадзянская Беларусь».

Ахвотныя паўдзельніцачы у сур'ечыні могуць даслаць лісты на скрынку info@civicbelarus.eu.

Беларуская вясна ў Кіеве

З 22 сакавіка да 12 красавіка ў Кіеве будзе праходзіць фэстываль сучаснай беларускай культуры «Беларуская вясна». Фэстываль адбудзеца ў другі раз і сёлета будзе ўключыць вулічныя перформанс, кінапаказы (у тым ліку прэм'ерныя), вечар беларускай флэш-анімацыі, выставу фатаздымкаў і СМІ Беларусі, круглы стол мэдия-мэнеджараў, канцэрт этна-гуртоў і украінска-беларускую літаратурную вечарыну.

Знакам фэстывалю стала бел-чырвона-белая падводная лодка.

Варшава: маніфэстация, фэстываль і канцэрт N.R.M.

25 сакавіка ў польскай сталіцы адбудзеца маніфэстация салідарнасці з Беларусью. Акцыя пачненца ў Кракаўскім прадмесці побач з по-мінікам Калерніку а 18-й.

А гурт N.R.M. зайдзе жывы канцэрт у этэры музычнай студыі Польскага Радыё-3 (слухаць можна ў інтэрнэце па адрасе <http://www.polskieradio.pl/sluchaj/play.aspx?r=g3>). Замовы квіткоў па варшаўскім тэл. 22-333-333. Пачата а 21.05 па беларускім часе.

30 сакавіка ў Варшаве адбудзеца канцэрт «Салідарныя з Беларусью». У канцэрце возмуць удел як беларускія, так і польскія зоркі року і поп-музыкі, якія выканаюць відомыя ў сваіх краінах гіты ў новых, дэзвюмоўных, аранжыроўках.

Галоўная тэма сёлетніга канцэрту — падтрымка беларускіх мовы, на якой засыплююць музыку. Падчас канцэрту таксама будзе звірацца грошы на падтрымку зачыненага ўладамі Беларусі Ліцэю ім. Якуба Коласа ў Менску.

Канцэрт будзе трансляванаца тэлевізіяй «Белсат». Больш інфармацый: www.solidarnizbialorusia.pl.

Палітычная маніфэстация ў Нью-Ёрку

У суботу, 22 сакавіка, перад бу-

дынкам штаб-кватэры Аб'яднаных Нацый на Мангэтане ў Нью-Ёрку пройдзе мітынг, прысьвячаны 90-м угодкам абвяшчэння Незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі (Акту 25 Сакавіка 1918 году).

Мітынг ладзіцца нью-ёрскім аддзелам БАЗА. Пачатак мітынгу — а 11-й раніцы, на Першай Авеню пры 43-й вуліцы.

Пасля мітынг плянуеца прадоўжыць перад Місіяй РБ пры ААН.

Съвяточныя банкет і канцэрт у Hyatt Regency ў Нью-Брансуіку

Беларуска-амерыканскіе задзіночаныне запрашваюць на Урачыстую акадэмію, банкет і канцэрт, прысьвячаны 90-м угодкам абвяшчэння незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі. Імпрэза адбудзеца ў нядзелью, 30 сакавіка 2008 г. а 12.30 у Regency Ballroom гатэлю Hyatt Regency па адрасе: 2 Albany Street, New Brunswick, New Jersey 08901.

Перад імпрэзай а 10 раніцы адбудзеца Съвятое Набажэнства ў Царкве Св. Маці Божай Жыровіцкай Беларускай Аўтакефальтай Праваслаўнай Царквы, па адрасе: 9 River Road, Highland Park, New Jersey.

Квіткі па замове: \$50 — даросльм., \$40 — студэнтам.

Квіткі пры дэзвіярах: \$60 — даросльм., \$50 — студэнтам.

Просім замовіць квіткі загадзя, да

25 сакавіка 2008, даслаўшы аплату на адрас:

Ms. Luda Bakunovich
37 Sand Hill Road
Kendall Park, NJ 08824

Чэки вылісваць на: Belarusan American Association

Інфармацыя:
Сп. Юрка Азарка 732-560-8610
Сп. Віталь Зайка 718-296-1458.

Таронта і Атава запрашаюць

Беларусы Канады запрашаюць на съвяточную мерапрыемствы, прысьвячаныя 90-годзінніцы БНР на канадскіх гарадах — Таронта і Атава. Таронтаўцы запрашаюць адсвяткаваць угодкі БНР а 19 гадзіне 22 сакавіка ў залі Беларускага грамадзкага-рэлігійнага цэнтра (524 St. Clares Avenue). У праграме вечарыны плянуеца Урачысты малебен, даклад і съвяточны канцэрт. Беларусы Атавы плянуюць правесыць урачыстасць 5 красавіка а 14 гадзіне ў City Hall, 110 Laurier Avenue West. У праграме — съвяточныя віншаваныні, канцэрт і вячера.

Лёндан

Урачысты банкет з нагоды Дня Волі адбудзеца 28 сакавіка, у пятніцу ад 18.00 да 20.00, у адным з гатэляў у цэнтры Лёндану. Даведкі пра месца і ўмовы прац тэл. +020 76 09 13 19 (Сяргей Пяткевіч або Лёля Міхалюк).

Падрыхтаваў Сямён Печанко

Беларусь наняла піяршчыка Беразоўскага

Акрамя апальнага расейскага алігарха, кліентамі Тыматы Бэла былі Маргарэт Тэтчэр, а таксама манархія Саудаўскай Арабіі.

Аляксандар Лукашэнка прапанаваў гуру брытанскай PR-індустрыі Тыматы Бэлу папрацаваць над паляпшэннем іміджу Беларусі на Захадзе.

На сустречы зь піярнікам А.Лукашэнка заяўвў, што ніводная сучасная дзяржава не можа абысьціся без прафесійных PR-паструг. «Вам будзе прыемна працаўцаць у нашай краіне, зь людзьмі, той уладай, якая існуе ў Беларусі», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

— Перш, чым Вы будзеце ўтгэўненым прыхільнікам нашай краіны, Вы пераканаецца, што Беларусь — ўрапейская дзяржава і наш народ у гісторыі зрабіў вельмі многа для Эўропы», — сказаў А.Лукашэнка (цытата БЕЛТА).

Т.Бэл заслужыў сабе вядомасць як дарадца па пытань-

нях PR былое прэм'ер-міністаркі Вялікай Брытаніі Маргарэт Тэтчэр. Грунтуючыся на гэтым досьведзе, ён стаў пракаўцаць зь «пяжкімі кліентамі». Сярод іх былі апальны расейскі алігарх Барыс Беразоўскі, экс-прэм'ер Тайлянду Таксын Чынаўат, адхілены ад улады па абвіна-

вачваньях у карупцыі, а таксама манархія Саудаўскай Арабіі. Апошнім часам ён дапамагаў таксама прэзыдэнту Францыі Нікаля Саркозі: прэса кіпіла з апошняга празьягона маленькі рост.

Піяр-агенцтва Бэла «Чайм Камюнікэйшн» працуе і з звычайнім бізнесам: да прыкладу, займаецца маркетынгам Алімпійскіх гульняў у Лёндане.

Пра дзейнасць «Чайм Камюнікэйшн» і яе фінансавыя вынікі можна прачытаць на саіце агенцтва. Даход «Чайм Камюнікэйшн» у 2006 г. склаў 78,8 млн брытанскіх фунтаў (каля \$165 млн), прыбытак — 12,3 млн фунтаў.

«Мы разылічваём, што Вы будзеце паслом добраі волі ад самой Вялікабрытаніі, зъ

якой у нас вельмі актыўна разывіваюцца адносіны, нягледзячы на нелады ў палітычнай сферы», — сказаў Т.Бэлу А.Лукашэнка на сустречы, перадае агенцтва БЕЛТА.

«Сёняня съвет разывіваецца такім чынам, што без таго, чым Вы займаецся, немагчыма ўявіць тую або іншую краіну», — адзначыў ён. Менавіта гэтыя абцякальныя слова пра сустречу былі распаўсюджаныя па каналах дзяржаўных СМИ.

У сваю чаргу лорд Бэл, са словамі БЕЛТА, адзначыў, што на інфармацыйных інтарнэт-ресурсах вельмі многа няшчырых і крывадушных камэнтароў адносна Беларусі. «Наперадзе сур’ёзная работа, каб гэта выправіць», — сказаў ён.

Навіну пра сустречу Лукашэнкі з Бэлам зымісцілі міжнародныя інфармацыйныя агенцтвы і папулярныя расейскія СМИ.

Лорд Бэл у інтарвю газэце Moscow Times прызнаў, што разылічвае зарабіць на Беларусі «мільёны даляраў».

Мікола Бугай

«Малады фронт» выйшаў з Аб'яднаных дэмакратычных сілаў

«Мы ня лічым АДС на сёньняшні дзень дзейснай і ўплывовай палітычнай структурай. Аўтарытэт арганізацыі пастаянна падае, няма адзінага лідэра. Таксама склададным выбарам для нас была супраца з Партыяй камуністаў у адной кааліцыі. Камуністы па сёньняшні дзень не пакаяліся ў сваіх злачынствах XX стагодзьдзя. Тому выхад з АДС быў для нас таксама і мэральным выбарам. На дадзеным этапе мы ня бачым карысыці ў такой кааліцыі», — паведаміў актыўіст гэтаі пазарэгістраванай у Беларусі арганізацыі Іван Шыла.

Паводле словамі салігорскага «маладафрontaўца», арганізацыя зьбіра-

ецица супрацоўніцаць з блізкай ёй па духу Беларускай хрысціянскай дэмакратыяй, «Рухам «За Свабоду», а таксама аргамітэтам сацыял-дэмакратычнай партыі Міколы Статкевіча. У АДС «Малады фронт» меў два галасы.

Гэтае рагшэнне былое прынятае на Сойме 9 сакавіка. Тадысама адбыліся выбары кіраўніцтва «Маладога фронту». Старшынём стаў Зыміцер Дашкевіч, а ягонымі намесынкамі Артур Фінькевіч, Іван Шыла і Наста Палажанка. Цяпер сябры арганізацыі будуць рыхтавацца да чарговага ўстаноўчага сходу «Маладога фронту», каб зноў спрабаваць афіцыйна зарэгістравацца.

Зыміцер Панкавец

PHOTO BY MEDIANET

Беларусаў усё меней

Затое мы ўсё лепшыя?

На сёняшні дзень колькасць насельніцтва нашай краіны складае 9 мільёнаў 689 тысяч чалавек, яшчэ ў 2000 годзе жыхароў было больш за 10 мільёнаў, пра гэта паведаміў міністар статыстыкі і аналізу Ўладзімер Зіноўскі.

Летась насељніцтва Беларусі зменшилася на 29 тысяч чалавек. На 103 тысячы народжаных прыйшлося 132 тысячи памерлых. Прырост насельніцтва назіраецца толькі ў Менску. Цяпер у сталіцы жыве 1 мільён 814 тысяч чалавек, за восем гадоў менчукоў

паболела на 126 тысяч чалавек. Напрыклад, на Віцебшчыне за гэты ж тэрмін людзей паменела на 96 тысячі.

Летась на тысячу чалавек па краіне прыходзілася 9 шлюбаў і амаль 4 разводы.

Грошовыя прыбылкі насељніцтва у 2007 г. склалі 506 тысяч рублёў на душу насельніцтва. Найбольшыя прыбылкі ў Менску — 816 тысяч. Тады як на Берасьцейшчыне толькі 407 тысячаў.

Сярэдні заробак у Беларусі на канец 2007 г. склаў 795 тысяч рублёў (369 даляраў ЗША). Найбольшыя сярэднія заробкі ў бу-

даўнічай сферы — каля мільёна. У сельскай гаспадарцы гэты паказынік складае толькі 453 тысячи.

Сярэдні памер пэнсіі прыканцы мінулага году склаў 328 тысяч рублёў (152 доляры). Толькі 8,4 % хатніх гаспадарак маюць прыбылкі ніжэй за пражытачны мінімум. На Гомельшчыне такі паказынік складае 12,7 %, у Менску — 2,1 %.

Чым большыя прыбылкі ў сям'і, тым меншую долю сямейнага бюджету яна траціць на харчаванье, і наадварот, кожа міністар. Увогуле, на прадукты беларусы выдаткоўваюць аж 41,5 % сваіх прыбылкаў,

але штогод гэтая лічба меншае.

На нехарчовыя пакупкі беларусы выдаткоўваюць 34,5 %. Разам з тым, штогод расце колькасць набытых аўтамабіляў, лядоўняў, пральных машынаў. На сто гаспадарак цяпер прыпадае 26 кампутараў. У сем'ях, дзе ёсьць дзеці, гэты паказынік складае 40 кампутараў.

20,7 % жыхароў краіны маюць сталы доступ да інтэрнэту. Каля 7 мільёнаў чалавек зьяўляюцца абажніцамі кампаній мабільнай сувязі. Усё больш грошай беларусы выдзяляюць на культурныя і спартовыя відовішчы, а таксама на адпачынак. 7,4 % прыбылкаў насельніцтва летась пайшлі на накапленыне.

Зыміцер Панкавец

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

15 сакавіка да гіпермаркету ProStore прыехалі некалькі дзясяткаў аўто, аздобленых белымі і чорнымі стужкамі, а таксама плякатаў і налепкамі з надпісам «Жывы шчыт». Аварыя, якая ўзбунтавала кіроўцаў — старонка 18.

Вялікі дзякуй

Генадзю К. зь Менскага раёну.
Адзе Р. з Шаркаўшчынскага раёну.

Ніне А. зь Бераставіцкага раёну.

Аляксандру Б. з Полацку.

Сяргею К. з Сеньненскага раёну.

Мікалаю Я. з Лагойскага раёну.

Алегу Да. з Магілёва.

Леаніду А. з Гарадоцкага раёну.

Андрэю Ч. з Карэліцкага раёну.

Лявонцію А. з Полацкага раёну.

Леаніду А. з Маладэчанскага раёну.

Валеру П., Г.П. з Баранавіцкага раёну.

Аляксандру Я. зь Нясвіскага раёну.

Аляксандру Н. са Слуцкага раёну.

Анатолю М. з Чашніцкага раёну.

К.П., Дзымітрыю Ш., Аркадзю М., Алегу М. з Гомелю.

Ларысе Р. з Калінкавіцкага раёну.

Антону Т., Анатолю П. з Смалевіцкага раёну.

Леаніду Г. з Горадні.

Лідзія І., Паўлу Ч., Івану К.

Уладзімеру Г., Генадзю К.

Уладзімеру Г., Святлане В.

С.Т., П.Д., Мікалаю К., Раісе К.

Казімеру Г., Аляксандру С.

Рыце М., Ларысе С., Л.Г., А.М.

Дзымітрыю І., Лілій Б., Варвары Б.

Вользэ Ш., Пятру Р.

Т.П., Аарсеню Л., Ізмаілу А.

Я.К., Барысу А., Вользэ К.

О.М., Але К., Ніне Ш., П.С.

Л.І., Канстанціну Ш., Сяргею А.,

А.Ш., Л.Н., Э.С. зь Менску.

Франц Сіўко.
Дзень Бубна. —
Менск: Логвінаў,
2008. — 276 с.

Замаўляйце кнігі
сэрэй

«Кнігарня «Наша
Ніва»

праз т.:
(029) 505-39-11,
(029) 126-36-87

або праз e-mail:
knihi@me.by

ПАВЕДАМЛЕНИЕ

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828
МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак ат-
рымальніка **3012 206 280 014**

Асабовы
рахунак **[redacted]**

(прозвішча, імя, імя па бацьку, адрес)

Від аплаты				Дата	Сума
За газету "Наша Ніва"					
Агулам					[redacted]

Касір

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828
МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак ат-
рымальніка **3012 206 280 014**

Асабовы
рахунак **[redacted]**

(прозвішча, імя, імя па бацьку, адрес)

Від аплаты				Дата	Сума
За газету "Наша Ніва"					
Агулам					[redacted]

КВІТАНЦІЯ

Касір

М.П.

Каб
ШТОТЫДЗЕНЬ
атрымліваць
газету,

дасылайце адрасы
і гроши за газету.
Кошт на месяц —
8 тыс. рублёў.

1) Просім усіх
ахвотных чытаць
газету паведамляць
у Рэдакцыю свае
адрасы і тэлефоны.
Гэта можна зрабіць
праз: тэлефоны:

(017) 284-73-29,
(029) 260-78-32,
(029) 618-54-84,
e-mail: dastauka@nn.by,
паштовы адрас:
220050, г.Менск,
а/с 537.

2) Просім у блянку
банкаўскага
паведамлення ці
паштovага пераказу
дакладна
і разборліва
пазначаць адрас,
у тым ліку
паштовы індэкс і
код пад'езду.

Аўтаінспэктары паплаціся пасадамі за арганізацыю «Жывога Шчыта»

Вінаватых у надзвычайнім здарэнні на трасе Менск—Мікашэвічы пакараюць. Скандалны выпадак агаліў праблему п'янства за стырном, а таксама ўзняў пытаныне прафесійнай падрыхтоўкі аўтаінспэктараў. Але таксама ён узняў і больш фундамэнтальную праблему: стаўлення да чалавечага жыцця і прыватнай уласнасці ў нашай краіне.

Нагадаем, 2 сакавіка, каб спыніць п'янага кіроўцу, які нёсься па трасе Менск—Мікашэвічы з хуткасцю 150 км/г і 40 хвілінаў уцікаў ад міліцыянтаў са Слуцку ў кірунку сталіцы, інспэктары ДАІ перагараадзілі дарогу легкавым аўтамабілямі, не высадзіўши адтуль людзей. Пры гэтым іныя ня выкарысталі ўласных машынаў. У выніку сутыкнення некалькі чалавек пашырпелі, адзін зв іх атрымаў чорапа-мазгавую траўму. У аўтамабілі, на які прыйшлі самы моцны ўдар, знаходзілася трохгадовае дзіця.

Варта адзначыць, што ад начатку кіраўніцтва ДАІ сышодзіла ад адназначных каментароў наконт ДТЗ. Спрыбы апраўдаць дзеянні сваіх супрацоўнікаў выскіпілі абурэнніе простых грамадзянаў. Кіроўцы выказвалі дайшнікам свой пратест на вуліцах сталіцы, а 15 сакавіка да гіпермаркету ProStore прыехалі некалькі дзесяткаў аўто, аздобленых белымі і чорнымі стужкамі, а таксама плякатамі і налепкамі з надпісам «Жывы пічыт». Прысутныя падпісаліся пад зваротам да ўладаў з патрабаваннем разабраць здарэнне і пакараць вінаватых.

Пад ціскам СМІ, у тым ліку і дзяржаўных, а таксама грамадзяксаці, быў зроблены п'ёны захады. Намеснік начальніка аддзелу ДАІ Каstryчніцкага РУУС Менску і начальнік ДАІ Слуцкага РУУС, якія адказвалі за прафесійную падрыхтоўку ўдзельнікаў затрымання, былі паздыманыя з пасадаў. Той жа лёс напаткаў і саміх аўтаінспэктараў. Па факце здарэння праکуратура распачала крымінальную справу паводле ч. 1 арт. 424 КК («Злоўжыванье ўладай альбо службовымі паўнамоцтвамі»). Выкарыстаныя ў якасці жывога шчыта грамадзяне прызнаныя пашырпелымі. Іны таксама патрабуюць спагнаць зь вінаватых у ДТЗ кампенсацыю маральнай і матэрыяльнай пікоды. 13 сакавіка ў часе прэс-канфэрэнцыі начальнік рэспуб-

Віноўнік аўтаавары
Раман і яго нявеста
Вольга ля загсу.

ліканскай ДАІ Аляксандар Мендзелеў прынёс прабачэнні пашырпелым у аварыі.

Між тым, стала вядома, што кіроўца, якога спынялі на Слуцкай шашы «жывым шчытом», ніколі ня меў правоў на кіраваныя аўтамабілем, але за рулём ужо сем гадоў. 27-гадовы Раман быў тройчы судзімы (у тым ліку за ўгон аўто), а дэседзей агулам больш за 10 гадоў. На момант пагоні ў аўто цвярозай была толькі яго нявеста Вольга, уладальніца машыны, якая перадала кіраваныя свайму п'яному жаніху, бо сама стамілася кіраваць. Толькі выйшаўши з бальніцы, маладыя людзі пабраціліся шлюбам. Супраць віноўніка аварыі распачатая крымінальная справа паводле ч. 1 арт. 317 КК («Парушэнніе

правілаў дарожнага руху альбо эксплюатацыі транспартных сродкаў»), яму пагражая да двух гадоў зняволенія. Вользе таксама пагражае адказнасць за незаконную перадачу кіравання аўто.

Скандалны выпадак агаліў праблему п'янства за стырном, а таксама ўзняў пытаныне прафесійнай падрыхтоўкі аўтаінспэктараў. Так, начальнік рэспубліканскай ДАІ Аляксандар Мендзелеў назваў дзеянні дарожных інспэктараў не прафесійнымі. Прыйзнаў памылку і кіраўнік МУС Уладзімер Навумав. Аднак галоўнай прычынай здарэння той жа А. Мендзелеў назваў п'янства, «якое ў нашай краіне робіцца ладам жыцця».

Сямён Печанко

«Паслу Ст'юарт фактычна далі 24 гадзіны»

Намеснік дзяржаўнага сакратара ЗША Дэвід Крэмэр пра ад’езд пасла Ст’юарт на кансультатыў: «Калі ўрад Беларусі пайфармаваў нас пра сваё рашэнне, была ўжытая фармулёўка: «Мы настойліва рэкамэндуем, каб пасол Ст’юарт была выкліканая на кансультатыў у Вашынгтон». Спачатку мы палічылі іх дэмарш рэкамэндацыяй, паколькі яны ўжылі та-кое слова. Мы не разглядалі іх як патрабаваныне ці ўльтыматум. Але ў аўторак мы даведаліся, што яны мелі на ўвазе, што гэта быў фактычна ўльтыматум. Паслу Ст’юарт фактычна далі 24 гадзіны, каб паехаць у Вашынгтон па кансультатыў. У выпадку адмовы яна была б абвешчаная *persona non grata*. І мы палічылі, што ня варта ствараць эскаляцыю канфлікту. Мы адклікалі яе на кансультатыў, каб прадухіліць вельмі драматычны крок, які беларускі бок мог бы зрабіць».

Пасольства ЗША спыніла выдаваць візы грамадзянам Беларусі

Гэта адбылося пасля таго, як часоваму павераному ў справах ЗША ў Беларусі Джанатану Муру ў Міністэрстве замежных справаў чарговы раз настойліва рэкамэндавалі скраціць колькасць пэрсаналу пасольства ЗША ў Менску.

«Цяпер урад Злучаных Штатаў разглядае рэкамэндацыю МЗС Беларусі ад 17 сакавіка аб скрачэнні штату супрацоўнікаў Пасольства ЗША.

У сувязі з гэтым разгляд візовых заяваў часова прыпынены, бо нашыя рэсурсы скіраваны на іншыя прыярытэты. Некаторыя ўжо прызначаныя візавыя сумоўы былі адкладзены. Паслугі грамадзянам ЗША акказаюцца ў звязчайным рэжыме», — паведамляе консульская служба амэрыканскага пасольства.

У самім пасольстве ад каментароў адмаўляюцца, зазначаючы, што ўся

Інфармацыя выкладзена на сایце.

Нагадаем, 7 сакавіка беларускія ўлады адклікалі з Вашынгтону пасла Міхаіла Хвастова. Гэта было растлумачана санкцыямі амэрыканскага боку супраць прадпрыемства «Белнафтхім».

12 сакавіка пасля настойваньня з боку беларускага МЗС зь Менску зъехала пасол ЗША Карэн Ст’юарт.

ЗП

СЪЦІСЛА

Ломаць такі выявіў буйныя махінацыі

Старшыня Камітэту дзяржаўнага кантролю Зянон Ломаць паведаміў, што Камітэт выявіў злоўживаныні ў гандлі нафтапрадуктамі. Так, толькі два гуртовыя дастаўшчыкі паліва нанеслы дзяржаве шкоду 40 мільярдаў рублёў. Гэтая лічба амаль роўная той, якая за два першыя месяцы сёлета паступіла ў дзяржаўны бюджет.

Адваката Барадзіна затрымалі ў Менску

Эмануэль Зэльцэр быў арыштаваны 12 сакавіка ў аэропорце Менск-2 па прылёце зь Лёндану. Пра гэта паведамілі сваякі амэрыканскага адваката, які лічыцца экспертом ў справах з адмываннем грошай. Вядома, што

Эмануэль Зэльцэр адзін час акказаў адвакацкія паслугі былому кірауніку справамі расейскага прэзыдэнта Паўлу Барадзіну. Разам з Зэльцэрам затрыманая і сакратарка — Уладлена Функ, якая мае грамадзянства Расеі, але жыве і працуе ў ЗША. Зэльцэр упершыню ўяжджаў у Беларусь.

Русакевіч абяцае зяйўны мэтад рэгістрацыі інтэрнэт-СМІ

Міністар інфармацыі Ўладзімер Русакевіч паведаміў у інтэрвю БЕЛТА, што міжведамасная камісія падрыхтавала праект указу, які будзе рэгуляваць інтэрнэт-сферу ў Беларусі. «Было б наўёна спрабаваць накінуць аброць на сеціва, — кажа

міністар. — Гаворка не ідзе пра ўвядзенне кантролю, цэнзуры. Даクумэнт замацоўвае зяйўны прынцып рэгістрацыі інтэрнэт-выдання. Тым самым рэгуляваныне заключаецца ў рэгістрацыі сецівага рэсурсу як самастойнага СМІ, які мае такія ж права, як друкаваныя СМІ. У выніку вырашыцца пытаныне пра адказнасць, проблема захавання аўтарскіх правоў у інтэрнэт-выданнях».

Якубовіч ня сплаціць Міхалевічу

...кампэнсацыю за вядро бульбы. У панядзелак судзьдзя Савецкага суду Менску Аляксей Таманаў адхіліў пазоў палітыка Алексія Міхалевіча да газеты «Советская Беларуссия» і яе

журналіста Арцёма Чалядзінскага, пад гэтым псеўданімам хаваўся галоўны рэдактар выдання Павал Якубовіч. У газэце быў надрукаваны артыкул «Крутой міраж». Аўтар сцьвярджаяў: «Яны (індывідуальныя прадпрымальнікі — ЗП) ...думаюць, што Міхалевіч-Мілінкевіч, які ў жыцьці ня вырасыцілі... ніводнага вядра бульбы, ... дапамогуць ім у спэцыфічных прадпрымальніцкіх проблемах».

А.Міхалевіч палічыў, што гэты артыкул ганьбіць ягоны гонар і запатрабаваў у «СБ» абвергнуць звесткі пра яго, а таксама выплаціць кампэнсацыю маральнай шкоды ў памеры цаны новага вядра для бульбы. **Зыміцер Панкавец**

Крах даляра

Нэрвознасьць Фэдэральнаій рэзэрвовай систэмы ЗША, якая ў нядзелю раптоўна панізіла стаўку крэдытаванья, выклікала паніку на сусветных фінансавых рынках. Алан Грынспэн назваў надыходзячы фінансавы крызіс «самым балючым з моманту заканчэння другой сусветнай вайны».

На міжнародным рынку пабіты новы гісторычны рэкорд — курс даляра да эўра падступіў да мяжы 1,6. Шэсцьць гадоў таму даляр каштаваў удвая болей. Але самае небясьпечнае для стабільнасьці міжнароднае фінансавае систэмы — гэта тэмп абясцэннівания, што склаў 10% за апошнія трэці месяцы.

Нэрвознасьць Фэдэральнаій рэзэрвовай систэмы ЗША, якая ў нядзелю раптоўна панізіла стаўку крэдытаванья, толькі павялічыла страхі на біржах. Зазвычай рада ФРС на выходных не працуе. Аднак у гэту нядзелю ФРС панізіла стаўку па крэдытаваньні першасных дылераў з 3,5 % да 3,25 % гадавых. Хаця ў адрозненіе ад базавай працэнтнай стаўкі гэты параметар не зьяўляецца ключавым для амэрыканскай гаспадаркі, рашэнне, прынятае раптоўна, ды яшчэ і ў выходныя, выклікала ў інвестараў чарговую хвалю панікі. Яны вырашылі,

што справы ў эканоміцы ЗША зусім ніякія.

Зьніжэньнем крэдытнае стаўкі ФРС імкнецца ажывіць замерлую амэрыканскую гаспадарку. Пакуль безвынікова. Не дапамагае і найніжэйшы курс амэрыканскае валюты, што стымулюе экспарт.

У пэўненасці ў непазі-
бежнасьці катастрофы

дадаў адзін з самых аўтарытэтных эканамістаў сьвету, былы кіраўнік ФРС ЗША Алан Грынспэн.

У артыкуле ў газэце Financial Times Грынспэн называе будучы фінансавы крызіс «самым балючым з моманту заканчэння другой сусветнай вайны».

Кіраўнік Міжнароднага валютнага фонду (МВФ) Дамінік Строс-Кан паведаміў у панядзелак, што эканамічны крызіс будзе доўгатэрміновым і выкліча сур'ёзныя наступствы. Аслабленыне даляра было «прадоказальнай зьявой», але празь яго ступень «мы маєм справу цяпер зь вельмі напружанай сітуацыяй». При гэтым Строс-Кан ня бачыць па-

куль патрэбы, каб «цэнтральная банкі супольна ўмяшаліся ў хаду падзеяў».

З нагоды крызісу выказаўся нават прэзыдэнт Рэспублікі Ўладзімір Путін. Ён папрасіў не дапусціць, каб умацаваньне рубля прывяло да нэгатыўных працэсаў у эканоміцы і даручыў эканамічнаму блёку расейскага ўраду пльнаваць гэта.

Пры благіх вестках з ЗША індэкс расейскай біржы ўпаў у панядзелак прыблізна на 5 %. 3,5 % страціл ў сярэднім акцыі на варшаўскай бірже.

Адначасова з падзеньнем даляра цэны на нафту перавысілі рэкордныя 112 даляраў за барэль, а цана золата — таксама рэкордныя 1033 даляры за тройскую унцыю. Інвестары стараюцца пазбыцца даляраў і ўкладаюць гроши ва ўсё, што, так бы мовіць, доўга ляжыць.

На думку віцэ-прэзыдэнта ЗША Дыка Чэйні рост цэнаў на нафту ўсяго толькі адлюстроўвае каньюнктuru рынка.

Рэакцыі беларускага ўраду на турбуленцыі сусветных рынкаў пакуль не было.

Практычна ніхто з эканамістамі не чакае ўзмацненія даляра ў блізкай перспектыве. Пануюць пэсымістычныя прагнозы наконт курсу амэрыканскай валюты.

**Мікола Бугай;
Сямён Печанко**

Эканаміст Аляксандар Гатоўскі: «Беларусь — адзіная ў Эўропе верная даляру ў такі цяжкі для яго час краіна»

Што чакае беларускую эканоміку ў сувязі з падзеньнем курсу амэрыканскага даляра? Гаворыць эканаміст Аляксандар Гатоўскі: «Беларусь — адзіная ў Эўропе верная даляру ў такі цяжкі для яго час краіна».

Зважаючы на аслабленыне курсу даляра, пачынаючы зь мінулага году, большасць нашых суседзяў пераарыентавалася ў разыліках на моцны эўра. Нашая эканамічнае палітыка застаецца нязменнай — курс нацыянальнай валюты па-ранешаму прывязаны да даляра. Фактычна, Беларусь — адзіная эўрапейская дзяржава, што ў такай неспрыяльнай для амэрыканскай валюты сітуацыі захоўвае ёй вернасьць. Расея вагаеца паміж далярам і эўра, але ўсё часцей схіляецца на карысць апошняга. За расейскія нафту і газ мы разылічаемся ў далярах ЗША. Але трэба ўлічваць, што цана на іх вагаеца з улікам карэकціроўкі сусветных цэнав, якія таксама залежаць ад зъменаў курсу даляра. Таму на нашай эканоміцы падзеньне даляра адб'ецца непазыбжна. Вымалёўваецца наступная сітуацыя: даляр падае, эўра ўмацоўваецца, цэны на імпортныя тавары і сыравіну ў далярах растуць. У выніку пацерпіц просты грамадзянін, бо заробак, які налічваецца ў беларускай валюце, замацаванай за далярам, зъменышыцца.»

перайшлі на разылікі ў эўра. Аднак не для ўсіх удзельнікаў канцэрну гэта ёсьць аптымальным выйсціцем.

Рашэнне ЗША замарозіць рахункі канцэрну «Белнафтахім» у лістападзе мінулага году выклікала ў яго кіраўніцтва шокавы стан.

Сур'ёзна пабойваўся тады і «Беларуськалій», што яго ўключаць у «чорны сьпіс»: 80% усіх

разылікаў кампанія зъдзяйсняе менавіта ў далярах ЗША. Да ўсяго санкцыі могуць прывесці да згортвання дзейнасьці на надзвычай прыбытковым амэрыканскім рынку.

Тым часам, гарадзенскі «АЗОТ» і нафтаправод «Дружба» ўжо перайшлі на разылікі ў эўра.

**Сямён
Печанко**

Перайшлі на эўра

Каб зъменышыць нэгатыўныя наступствы санкцыяў ЗША супраць прадпрыемстваў канцэрну «Белнафтахім», айчынныя вытворцы

Сярэдняя зарплата ў Польшчы дасягнула 1340 даляраў

У нашых суседзяў заробкі растуць рэкорднымі тэмпамі.

У лютым сярэдні паляк зарабляў ужо 3033 злотых. У злотых гэта на 11% больш, чым у сънежні. Але падзеньне даляра яшчэ прымножыла памер заробкі ў даляравым эквіваленце. Тры месяцы таму за адзін даляр давалі 2,55 злотага, цяпер ужо — усяго 2,26.

Нягледзячы на трывожныя прыкметы спаду ў амэрыканскай эканоміцы, краіны Цэнтральнай Эўропы па-ранейшаму растуць як на дражджах. Тэмпы росту ў пераліку на год у Польшчы складаюць 6,5 %, а ў Літве — цэлья 8.

Прыход да ўлады ў Польшчы, найбольшым рынку Цэнтральнай

Эўропы, ураду Грамадзянскай платформы і Сялянскай Партыі, складзенага зь лібэралаў і аграрнікаў, таксама ўдыхнуў у бізнэс аптызізм.

Праўда, у паяднаньні з ростам сусветных цэнаў на нафту і, адпаведна, сельгаспрадукты (перапрацоўка іх на этанол прывязала цэны на іх да цэнаў на энэрганосьбіты) бурны эканамічны рост правакуе інфляцыю. Нягледзячы на прывязку літа да ёура і стабільны курс злотага, спажывецкія цэны растуць у Польшчы ў тэмпе 3,4 % за год, у Літве — нават вышэй за 11 %.

Для параўнання: сярэдняя зар-

плата ў Беларусі ў студзені склада 335 даляраў, інфляцыя ў студзені — лютым у пераліку на гадавы паказчык — каля 12 %, дэкліраваныя тэмпы росту ВУП — 9,9 %.

Мікола Бугай

Заробкі ў супастаўленыні

Па велічыні сярэднямесячнага заробку сярод краін СНД Беларусь займае трэцяе месца пасля Рәсей і Казахстану, паведаміў міністар статыстыкі і аналізу Ўладзімер Зіноўскі. Паводле яго звестак, у Рәсей ў 2007 г. сярэднямесячны заробак склаў \$529, у Казахстане — 434, у Беларусі — 326, ва Украіне — 268.

СЪЦІСЛА

33,5 % замежных інвестыцый — з Рәсей

У 2007 Рәсей інвеставала ў беларускую эканоміку

каля \$1,8 млрд (33,5% ад агульнага аб'ёму інвестыцый), паведаміў кіраўнік МЗС Беларусі Сяргей Мартынаў. Вялікабрытанія ўклала

ў Беларусь \$860,7 млн (15,9%), Швайцарыя — \$606,4 млн (11,2%), Аўстрыя — \$594,3 млн (11%). Усяго за мінулы год у Беларусь патрапіла

каля \$5,4 млрд. Варта адзначыць, што 44,2% усіх наўпроставых інвестыцый, ці \$580,3 млн, складаюць сродкі Швайцарыі.

Новыя падземельныя паркінгі ў Менску

У цэнтры Менску маюць збудаваць некалькі падземных парковак. Паркінгі на ўзор збудаванага пад плошчай Незалежнасці маюць зьяўіцца на вуліцы Янкі Купалы ля Сьвіслачы і пад Кастрычніцкай плошчай. Апроч парковачных месцаў, пад зямлёй аўтамабілістам збудуюць запраўкі, крамы аўтазапчастак, дыягнастычныя канторы, інтэрнэт-кавярні, крамы, і нават боулінг ды казіно.

СП; БЕЛТА, БелАПАН

У Менску пачаўся сэзон вулічнага гандлю садавінай і гароднінай.

«Прессбол» падаў у суд на «Спортивную панораму»

Галоўны рэдактар найбуйнейшай спартовай газеты краіны «Прессбол» Уладзімер Беражко падаў у суд на «Спортивную панораму». Беражкоў спадзяеца ў судзе Цэнтральнага раёну сталіцы абараніць свой гонар, годнасць і дзелавую рэпутацыю.

У нумары «Спортивной панорамы» ад 13 сакавіка было надрукаванае інтэрвю з дырэктарам НДІ фізyczнай культуры і спорту А.Бондарам пад назовам «Сэнсацыя другой сувязасці». Сярод іншага суразмоўца адзначыў: «У 1996 годзе, калі Рыжанкова (першы міністар спорту Беларусі — «НН») ня стала, пасъля Гульняў у Атланце пра-

ходзіў Алімпійскі сход. Беражкоў выбачыўся за жорсткую крытыку гэтага чалавека, прызнаўшы частковую віну ў ягонай съмерці».

Беражкоў патрабуе:

- 1) Вызначыць у судовым парадку аўтара артыкула, які падпісаны «наш кар.», каб прыцягнуць яго да адказнасці;
- 2) Абвергнуць у газэце гэтую інфармацыю;
- 3) Спагнаць з адказчыка 50 мільёнаў рублёў мэртвай кампенсацыі.

Сам Уладзімер Беражкоў так пракамэнтаваў рашэнне звязанца ў суд: «Мяне гэта проста абразала. Каб зьвесці са мной і «Прессболом» рабункі ў хаду ідзе ўсялякая зброя. Я доўга цярпеў і

ЮЛІЯ ДАРАЦКІЕВІЧ

не паддаваўся на такія рэчы, заплюшчваў вочы, але больш цярпець не магу. Мяне проста гэта кранула і абурыла да

глыбіні душы. Проста нельга пераступаць празь съятое, празь нябожчыка. Ня важна, рэальна, ці нерэальна выйграць гэты суд. Здаецца, і так відавочна, хто тут мае рачыю. А наколькі хопіць адміністратыўнага рэурсу ў гэтых чыноўнічках, не мая справа», — кажа У.Беражкоў.

Нагадаем, што 28 лютага аргкамітэт НАК пазбавіў «Прессбол» дзвіюх акредытатый на Алімпійскія гульні ў Пэкін. Прычынай стаўся артыкул Святланы Парамыгінай «Алімпійская съметніца». У матэрыяле журналісткі гаворка ішла акурат пра фінансавыя махінацыі ў НДІ фізyczнай культуры і спорту.

У падтрымку «Прессболова» ўжо выказаўся некалькі дзясяткаў былых і сёньняшніх мэдалістаў Алімпіяды і чэмпіянатаў свету.

Зыміцер Панкавец

У Магілёве сакратар пярвічкі БРСМ выйшла з арганізацыі

Вучаніца 10 класы СШ № 43 Ганна Леўшукова зъняла зь сябе паўнамоцтвы сакратара арганізацыі. Гэта — пратест супраць прымусовай БРСМізацыі старэйшых клясаў. «Яшчэ два тыдні таму, — гаворыць Ганна, — колькасць сяброў БРСМ у нашай школе

складала 86 чалавек. Цяпер жа іх ужо 193. Два гады назад, калі я стала сакратаром першаснай арганізацыі, сакратар гарадзкога камітэту БРСМ Іна Караткевіч мне казала, што ніхто нікога заганяць у арганізацыю прымусова ня будзе, але на справе ўсё аказалася

ся ня так».

Адразу пасъля свайго ўчынку школьніца была выкліканая на размову да дырэктара школы, але не перадумала. «Большасць маіх сяброў віталі маё рашэнне і загарэліся аналягічным жаданнем, — кажа яна. — Пасъля таго, як я зъняла зь сябе паўнамоцтвы сакратара БРСМ, мне стала лягчэй дыхаць», — падсумоўвае Ганна.

Вітольд Няўрыда,
bulletinonline.org

СЪЦІСЛА

Міністар фінансаў з інсультам

Гэта здарылася ў ноч на 14 сакавіка. 59-гадовы Мікалай Корбут быў дастаўлены ў Рэспубліканскую бальніцу Кіраўніцтва справаў презыдэнта.

Стан хворага ацэньваўся як цяжкі.

Ніл Гілевіч пайшоў на папраўку

Народны паэт Беларусі Ніл Гілевіч перанёс мікраінсульт. Брат Ніла Сымонавіча Мікола Гіль

кажа: «Дзякаваць Богу, яму ўжо лепей. Цяпер ён у нэўрахіургічным аддзяленні 5-й гарадзкой бальніцы. Найхутчэй, што прабудзе там да панядзелка ці аўторка, пасъля чаго яго зноў перавядуць у

лечкамісію. Мікраінсульт сапраўды быў, але, на шчасце, бяз значных наступстваў. Ніл сам ходзіць, на гаворцы гэта таксама не адбілася», — кажа М.Гіль.

Зыміцер Панкавец

хроніка апазыцыі

11 сакавіка

Запалохваюць Зарамбюка

Актыўіст нацыянальнага руху з Мастою **Алесь Зарамбюк** цігам дэльно з паловай гадзін знаходзіўся на гутарцы ва ўпраўленні КДБ па Гарадзенскай вобласці. Размову вёў капитан **Алег Жывушка**, у кабінце таксама прысутнічай не-вядомыя, які не прадставіўся. Зарамбюку паказалі ягоныя фатадзімкі з ушанаваньня памяці братоў Каліноўскіх у Сувіслачы 27 кастрычніка, а таксама з сустэрэзы з Аляксандрам Мілінкевічам у Мастах 4 лістапада мінулага году. Палітыка папярэдзілі аб крымінальнай адказнасці паводле арт. 342 КК «Арганізацыя і падрыхтоўка дзеяньні, якія груба парушаюць грамадзкі парадак». Гэта другі візит А. Зарамбюка ў КДБ, першы быў ле-тасце падчас съездства паводле крымінальнай справы незарэгістраванага «Маладога фронту».

12 сакавіка

Цянота скардзіца Жадобіну

Падазраваны ў крымінальнай справе незарэгістраванай арганізацыі «Малады фронт» гомельскі актыўіст **Андрэй Цянота** накіраваў скаргу старшыні КДБ **Юр'ю Жадобіну**. Ён скардзіца на дзеяньні съследчага управы КДБ па Гомельскай вобласці **Дзмітрыя Сядлярава**. А. Цянота разглумчыў, што съездства ў дачыненіі да яго ідзе з 26 верасня 2007 г., але дагэтуль забівачаныне не прад'яленае. За гэты час актыўіст быў дапытаны толькі чатыры разы. Папярэдніе съездства двойчы прыпыняліся «за немагчымасцю высьветліці і дапытати асобаў, датычных да незарэгістраванай арганізацыі». А. Цянота просіць адмініціпастановы съследчага аб прыпыненні папярэдніяго съездства паводле крымінальнай справы і вызнанчыца — або спыніць крымінальны пераслед, або прад'яўці забівачаныне.

13 сакавіка

Абрабавалі газэту «Белорусы и рынок»

Не прыйшло і двух дзён ад вымушанага пераезду аналітычнага штотыднёвіка «Белорусы и рынок» на новае месца дыслікакцыі, як рэдакцыю наведалі непажаданыя госьці. У ноч на 13 сакавіка ў памяшканні напрацавалі злодзеі. Паводле галоўнага рэдактара газеты **Вячаслава Хадасоўскага**, злодзеі пазбавілі рэдакцыю некалькіх кампютараў. Тым ня менш, чарговы нумар газеты, як звычайна, выйшаў у панядзелак.

Сяргея Парсюковіча афіцыйна абвінавацілі

Лідэру віцебскіх прадпрымальнікаў **Сяргею Парсюковічу** прокуратура высунула афіцыйнае абвінавачаныне паводле арт. 364 («валт альбо пагроза гвалту ў адносінах да работніка міліцыі») КК РБ. С. Парсюковіч быў арыштаваны 4 сакавіка нібыта за «квалтоўную дзеяньні супрацоўніка міліцыі». Раней яго затрымалі за ўздел у мітынгу прадпрымальнікаў у Менску да асудзілі на 15 сутак арышту. 21 студзеня прадпрымальніка нібыта жорстка збіў супрацоўнік спецпрыёмніка, пасля чаго вязнью выклікалі хуткую дапамогу. Аднак пазней міліцыянт сам абвінаваціў С. Парсюковіча ў тым, што арыштант яго збіў. Апошнія выглядае тым менш імаверным, што С. Парсюковіч сам быў супрацоўнік МУС.

Святару загадалі разбурыць свой дом

Пастар пратэстанцкай царквы «Новае жыццё» Вячаслав Ганчарэнка атрымаў прадпісанье з

Адміністрацыі Цэнтральнага раёну Менску разбурыць свой прыватны дом на вуліцы Рэпіна. На-меснік кіраўніка адміністрацыі **Зыміцер Навіцкі** спасылаецца на тое, што дом выкістоўваецца не паводле прызначэння, і рэканструкцыя будынку зробленая без дазволу. В. Ганчарэнка лічыць, што прэтэнзіі спадара Навіцкага ёсьць супадзеннем уласных інтарэсаў чыноўніка-бізнесмена з палітычнай уладай у дачыненіі да царквы. Паводле прадпісання, пастар мусіць разбурыць свой дом да такой ступені, каб ён выглядаў як той, які быў тут всем гадоў тому. Зрабіць гэта трэба да 18 сакавіка.

АГП адмаўляюць у памяшканні для з'езду

Аб'яднаны грамадзянскі партыі пакуль не атрымаліся да місіі наконт арэнды залі для правядзення з'езду 20 красавіка. На сёняшні ўжо атрыманы больш за дзесятак адмовы ад розных установаў Менску. Сярод іх Рэспубліканскі культурна-асветніцкі цэнтар, Палац культуры вэтэранаў, ДК ім. Н.Шарко («Беларускае таварыства глухіх»), бібліятэка ім. Купалы, Беларускі дзяржаўны аграрны тэхнічны ўніверсітэт (БДАТУ), Інстытут правазнаўства і іншыя. У якасці прычын адмовы называецца занятасць залі ў дзень правядзення з'езду.

Ірыну Казуліну намінавалі на прэмію Кенэздзі

Беларускі праваабаронцы выступілі з ініцыятывой намінаванія **Ірыну Казуліну** на прэмію **Роўэрта Кенэздзі**. Гэтай прэміі фонд імя Робэрта Кенэздзі ўшаноўвае праваабаронцаў, якія зрабілі значны ўнёсак у барацьбу за прыяўлець чалавека. Прэмія ўручается штогод. «Ірына Казуліна ахвяравала сваім жыццем дзеля дэмакратіі і вартая гэтай адзнакі», — заявіла праваабаронца **Людміла Гразнова**. Паводле яе словаў, ініцыятиву падтрымалі таксама праваабаронцы Раіса Міхайлоўская, Эніра Браніцкая, Алег Волчак, Юрый Чавусаў, Гары Паганіла, Алена Танкачова, Ігар Рынкевіч.

14 сакавіка

На канцэрце N.R.M.

Двах гомельскіх актыўістаў апазыцыі затрымалі ў суботу на абсалютна легальным канцэрце гурту N.R.M., які праходзіў у мясцовым Доме культуры. 32-гадовага **Кастуся Жукоўскага** скруцілі адразу чацвёрта — два міліцыянты і два чалавекі ў цывільнім, — калі той на ўваходзе ў залу раздаваў улёткі з інфармацыяй пра Беларускую Народную Рэспубліку. Затрымалі таксама 21-гадовую дзяўчыну — **Марыю Тульжанкову**. Усе выходныя актыўісты правялі ў съедыненні з іншымі ізялятэрамі. Актыўістка абвінавацілі ў дробным хуліганстве. К. Жукоўскі авесціў галадоўку.

15 сакавіка

Затрыманы ў Магілёве і Бабруйску

Актыўіст партыі БНФ **Сяргей Нягацін** правёў ноч на Магілёўскім ЧУ. Міліцыянты затрымалі яго побач з пад'ездам ягонага дому нібыта за тое, што ён быў п'яны й лаяўся матам. Наркалягічна экспрэтыз адвак не праводзіліся. Паводле словаў затрыманага, міліцыянты без складання пратаколу канфіскаціі забрацілі некалькі дзесятак асобнікаў газеты «Магілёўскі час». Старонка гэтай газеты прысьвеченая праблемам «хрушчовак» у Магілёве. На наступны дзень у Ленінскім судзе адбыўся суд, на які не зявіліся міліцыянты, што затрымлівалі Нягаціна. Дзяжурная судзьдзя **Тацяна Рубіс** перанесла разгляд справы на 27 сакавіка.

У Бабруйску быў затрыманы актыўіст, якія

ехалі ў Старыя Дарогі на адкрытыя помнікі заснавальнікам БНР. Паводле адной з затрыманых **Ірыны Міцуры**, міліцыянты ў машыні ўбачылі пачак газет «Новы час» і загадалі кіроўцу пра-хаць у аддзел міліцыі. Там з кожным правялі прафіляктычную гутарку й склалі пратакол канфіскаціі на адну тысячу асобнікаў газеты «Новы час».

Узялі Касцяпяровіча

У Менску затрымалі прадстаўніка аргамітету па стварэнні Беларускага камітэту ў абарону правоў зынволеных «Над бар'ерам» **Зымітра Касцяпяровіча**. Як паведаміў ягоны калега **Цімох Дранчук**, Касцяпяровіча спынілі супрацоўнікі ДАІ, калі ён знаходзіўся за стырном свайго аўтамабіля ў раёне станцыі мэтра «Акадэмія наука». Паводле Дранчука, Зымітра затрымлівалі трэћі аўтамабіль ДАІ, у якіх акрамя супрацоўніка міліцыі, ужо знаходзіліся панятыя. Пры надгледзі ў машыні Касцяпяровіча быў выяўлены належны з заклікам падтрымаць ініцыятыву «Эўрапейская Беларусь» і арганізацыю «Малады фронт», зарэгістраваную ў Чэхіі.

16 сакавіка

Увечары на Каstryчніцкай плошчы 17 чалавек правялі пікет у падтрымку палітывання. Сярод пікетоўцаў былі прыхільнікі **Аляксандра Казуліна**, а таксама актыўісты незарэгістраванай арганізацыі «Ніцыяльтва», сібрам якой з'яўляецца **Андрэй Кім**. У пікете таксама былі дачка **Казуліна Вольга**, маці **Андрэя Кіма** і браты **Сяргей** і **Аляксандар Скрабцы**. Людзі трымалі ў руках партэты Казуліна і Кіма. Акцыя доўжылася некалькі хвілін, потым ўздељнікі разышліся.

17 сакавіка

Жукоўскага асуздзілі на суткі, Тульжанкову аштрафавалі

Суд Цэнтральнага раёну Гомелю прысудзіў **Марыі Тульжанковай** штраф памерам 10 бавязых велічыні (каля 170 долараў). Такі самы штраф далі і **Кастусю Жукоўскуму**, але выпраўілі яго назад у турму — на 14 сутак. Ён вырашыў працягнуць галадоўку, расплачутую адразу пасля затрымання.

Рэзкае зыніжэнне пакупніцага попыту

Аб'екты гандлю і прадпрыемствы грамадзкага транспорту выстаяўляюць новыя ражункі ўздељнікам акцыі прадпрымальнікаў 10 студзеня. «Менсктранс» ацаніў свае страты ад 14 да 18 гадзінай 10 студзеня ў памеры 24,2 мільёна рублёў, прыватныя перевозчыкі — 1,6 млн рублёў, ГУМ — 52,1 млн рублёў, гандлёвы цэнтар «Сталіца» — 45,5, універсам «Цэнтральны» — 13,7, ААТ «Узыншыя» — 3,2, ААТ «Ласунак» — 2,9 млн. Агульная сума, якую патрабуноўцам пэнсаваць ад уздељніка прадпрымальніцкай акцыі цяпер роўная **143,5 млн рублёў**. «У выніку стварэння напружанай пыталічнай абстаноўкі ў раёнах праўядзення мітынгу і амежаванні праходу пакупніцоў да гандлёвых абектаў, размешчаных побач з месцам мітынгу, было адзначанае рэзкае зыніжэнне пакупніцага попыту», — адзначае ацэнка ў матэрыяле крымінальнай справы.

БНР у Крычаве

Крычавскі райвыканкам забараніў праводзіць урачысты мітынг да 90-х угодкаў абвішчэння незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі. У адказе за подпісам першага намесніка старшыні райвыканкаму **Сяргею Марозаву** гаворыцца, што ініцыятыва не падалі заяўкі ў вызначаны і заканадаўствам тэрмін — за 15 дзён да мерапрыемства.

Пунсавее Тыбэт

Ёсьць тэмы, асабліва нелюбімія палітыкамі — і на Ўсходзе, і на Захадзе. Перыфразуючы Кіплінга, у гэтым яны могуць сышыціся. Піша Віталь Тарас.

Ёсьць тэмы, асабліва нелюбімія палітыкамі — і на Ўсходзе, і на Захадзе. Перыфразуючы Кіплінга, у гэтым яны могуць сышыціся. Не, гэта не правы чалавека. Уратаваць лёс чалавека, або нават цэлай групы людзей — ганаровая місія, на якую кіраўнікі заходніх краінаў часам здолънія. Інакш выглядае справа, калі гаворка ідзе пра лёс малой націі, праве на самавызначэнне. Як у Косаве, напрыклад. Або ў Тыбэце.

Кіраўніцтва КНР лічыць Тыбэт неад'емнай часткай сваёй тэриторыі, а ўсе спробы тыбетцаў вярнуць хоць бы культурную аўтаномію — сэпаратызмам. У хвяляваньнях у Лхасе ў 49-ю гадавіну паўстання ў Тыбэце ўлады КНР абвінавацілі тыбетцаў. Паводле афіцыйнага Пэкіну, там загінулі дзесяць чалавек — усе, нібыта, этнічныя кітайцы, тамтэйшыя бізнесоўцы. Паводле відавочцаў, загінулі дзесяцікі людзей — у асноўным ад рук паліцыянтаў і вайскоўцаў. Сапраўдных звестак мы пакуль ня ведаем прац інфармацыйную блякаду. Кітай заблякаваў на сваёй тэриторыі нават інтэрнэт-сайт, што разъяснячае відайніцтва — YouTube.

Цяжка спрачачацца з кіраўніцтвам краіны, насельніцтва якой пераваліла за 1 мільярд 200 мільёнаў чалавек, дзе тэмпры росту эканомікі — сярод самых высокіх у сьвеце і дзе не чакаецца рэгісцра.

Але ўсё-такі ёсьць, прынамсі, адзін чалавек, які процістаць сваім маральнym аўтарытэтам магутнай ядзернай дзяржаве, трэцій паводле тэртыорыі ў сьвеце. Гэта Тэнцін Г'ямцхо. Ён жа — духоўны лідэр тыбетцаў і ўсіх будысту Далай-лама, які жыве ў выгнанні.

14-я рэінкарнацыя Буды

Убачыць Далай-ламу мне папрасыціла некалькі гадоў таму на міжнароднай канферэнцыі ў Празе, скліканай пад эгідай тагачаснага прэзыдэнта Чехіі Вацлава Гаўла. Многія палітыкі і журналісты, дарэчы, абвінавачвалі яго тады ў тым, што сваім запрашэннем тыбецкага лідёра Гавал, нібыта, паставіў пад удар чэска-кітайскія стасункі...

Але больш запомнілася на гэта.

(Уражаныні ад сустрэчы ўвайшли ў адзін з разъдзелаў маёй кнігі «Звыклое зло».)

Як ні дзіўна, зь цягам часу ўспамін ня блякне. Памятаю, найперш, тое, як Далай-лама рухаўся ў сваім экзатычным адзеніні — плаўтна, велічна і ў той жа час імкніва, так што ахоўнікі і фотакарэспандэнты мусілі амаль бегчы за ім. Запомніўся выраз твару — чымсыці падобага на тыбецкі сівтарны манускрыпт — быццам бы без забароннадзічы, але, разам з тым, мужны і спакойны.

Такі выраз я потым бачыў у тэлерэпартажах з М'янмы на тварах паўсталых будыйскіх манаҳаў, якія ішлі па вуліцах застылага ад страху Янгону. Ішлі насустрэч арыштам і съмерці. Колькі іх загінула лягась ад рук вайскоўцаў — дагэтуль таксама не вядома.

Афіцыйны Пэкін звыклі аблінаваціў Далай-ламу ў тым, што ён стаць за хвяляваньнямі ў Тыбэце, і ў спробах «раскалоць Кітай». Усылед за ўладамі да крытыкі далучыўся Панчэн-лама (другая паводле значніння асоба ў будыйскай духоўнай епархіі) Г'ялцэн Нарбу:

«Дзеянні паўстанцаў ня толькі нанеслы шкоду інтарэсам дзяржавы і народу, але таксама парушылі прынцыпы будызму». Панчэн-лама выбраны кітайскімі ўладамі, жыве ў КНР і таму вымушаны падтрымліваць камуністычнае кіраўніцтва. Што да «прынцыпа будызму», дык гэтыя слова гучаць цікава ў сувязі з тым, што ў Кітаі нідаўна прыняты закон, паводле якога вышэйшыя аўтарытэты будызму павінныя ўхваліцца кітайскімі ўладамі. Варта нагадаць, што Далай-лама — гэта не пасада. Гэта рэінкарнацыя Буды, бадгісатва. Цяперашні духоўны лідэр — ягоная 14-я рэінкарнацыя. Калі Далай-лама памірае, будыйскія манаҳи шукаюць прыкметы «маленькага Буды» сярод людзей, якія жывуць блізу месца съмерці папярэдніка. Проблема ў тым, што цяперашні Далай-лама ня можа вярнуцца ў Тыбэт. Таму ён выказаў нідаўна думку, што наступны Далай-лама не абавязковы будзе тыбетцам і што ён можа быць, насуверак традыцыі, абраны аўтарытэтныі вернікамі. Прыйкладна так, як абрано Галу Рымскага. Але ў кожным выпадку, вырашыць гэта павінныя самі вернікі, адпаведна законам іхнай рэлігіі, а не дзяржаўныя чыноўнікі.

У будысту юма гіерархіі ў звыклым значэнні слова, у іх юма паняцця «галоўны». Далай-лама — гэта найвышэйшы духоўны аўтарытэт, і прысвоіць яго сабе не пад сілу нават усямоцнай дзяржаўнай машыне.

Вялікае разубрэньне

Далай-ламу было 19 (на год болей, чым цяперашняму Панчэн-ламу) калі ён у верасьні 1954 году прыехаў у Пэкін у якасці дрэлегата Ўсекітайскага сходу народных прадстаўнікоў. Гэта адбылося праз чатыры гады пасля камуністычнага ўварвання ў Тыбэт. У Пэкіне з Далай-ламам шмат разоў сустрэкаўся Мао Цзэдун, спрабуючы заваяваць сымпатыі маладога духоўнага лідэра.

Пра гэта пішуць Юн Чжан і Джон Галідэй у сваёй знакамітай кнізе, выдадзенай некалькі гадоў таму на Захадзе (Jung Chang and Jon Halliday «Mao: The Unknown Story»). Яны прыводзяць урывак зь ліста Мао ў адказ на ліст Далай-ламы, які той прыслаў з Тыбэту ў 1955-м (тут і далей цыт. паводле расейскага перакладу: «Неізвестны Мао», М., «Цэнтрполіграф», 2007 — В.Т.). «Я часта сумую па тых цудоўных часах, калі Вы бытлі ў Пэкіне. Калі я змагу ўбачыць Вас ізноў?.. Я быў такі пічаслыў, калі ўбачыў пакладзеную ў капэрту тыбецкую кветку... У сяве чаргу, я накіроўваю Вам сваю кветку...»

Але ўжо на пачатку 1956-га году, калі завершылася будаўніцтва дарогі з цэнтральнага Кітаю ў Тыбэт, абмен кветкамі скончыўся. Мао стаў патрабаваць ад тыбетцаў прадукты, хапеў забараніць рэлігію. Пачалося паўстанье, якое цэнтральны ўрад задушыў з дапамогай цяжкай артылерыі і авіяцыі. Але паўстанцы колькасцю каля 60 тысяч чалавек, у большасці сваёй вершнікі, прадэманстрравалі мужнасць і ўменьне ваяваць. А самае галоўнае — тыбетцы, якія пішуць Чжан і Галідэй, востра адчуваюць сваю самабытнасць, захоўвалі сваю мову і рэлігію.

10 сакавіка 1959 году, калі пайшлі чуткі, што кітайцы хоцуць выкрасыці Далай-ламу, у Лхасе ўспыхнула новае паўстанье. Дэмантранты прайшли па вуліцах гораду, выкрываючы: «Кітайцы, преч!» Мао дазволіў тады Далай-ламу ўцячы ў Індію, бо пабойваўся, што ягонае забойства можа выклікаць хвалю гневу ва ўсей міжнароднай супольнасці, асабліва ў будыйскіх краінах.

Паўстанье было патоплене ў крыві. Першым вынікам камуністычных рэквізыцый стаў нечуваны ў гісторыі Тыбету голад. Пра гэта напісаў у 1962-м годзе ў сваім лісце з 70 тысяч словам

Чжоў Энъяу тагачасны Панчэн-лама. Падчас наведваньня тыбэцкіх раёнаў ён пабачыў, што ў людзей забралі нават посуд. «Тыбетцы ніколі не былі нагэтулькі бедныя, каб не маглі сабе дазволіць місак для ежы», — пісаў ён. Але пра самае галоўнае Панчэн-лама змог напісаць толькі па съмерці Мао. «15—20 працэнтаў тыбетцаў, бадай, палову ўсіх дарослых мужчынаў, кінулі ў турмы, дзе яны памерлі ў выніку непасільной працы. Зы імі абыходзіліся горш як з жывёламі... Зъверствы суправаджаліся зынішчэннем культуры. У рамках разгорнутай кампаніі, афіцыйна названай «Вялікае разбурэнне», жорстка зынішчаліся тыбецкі лад жыцця за «адсталасыць, бруд і бескарыснасыць» (таксама — В. Т.) «Святарныя манускрыпты пайшлі на арганічныя ўтнаені, а з выявай Буды і сутраў рабілі абутою», — пісаў Панчэн-лама. Большасыць манастыроў былі разбураныя. Паводле апрыкі святара, іх колькаситъ скарацілася з 2500 ў 1959 годзе да ўсяго 70 ў 1961-м.

Асаблівым зьдзекам сталася забарона тыбетцам хаваць памерлых паводле сваіх

звычаяў.

О спорту — ты мір!

Падсумоўкачы ўсё гэта, можна сказаць, што ў Тыбету ня проста забралі нацыянальную незалежнасць і культурную ідэнтыгнасць. У Тыбэце была зынішчаная цэлая цывілізацыя. Духоўныя традыцыі Тыбету, між тым, зрабілі моцны ўплыў у XX стагодзьдзі, хоць і ўскосна, на цывілізацыю Захаду, які нісе сваю долю адказнасці за лёс тыбетцаў.

Нягледзячы на хвалю пратэсту, якая пракацілася ад Эўропы і ЗША да Расей, ніякія санкцыі Кітаю з боку дзяржаваў «вялікай восемкі», вядома, не пагражаютъ. Адзінае, чым заклапочаныя ўлады КНР — дык гэта магчымымі наступствамі падзеяў у Тыбэце для іміджу Алімпіяды-2008 у Пэкіне. Пры канцы сакавіка павінна адбыцца ўрачыстая цырымонія дастэркі алімпійскага агню на вяршыню Эвэресту ў Гімалаях, на мяжы з Тыбетам. Кітай узмацняе на мяжы меры бясылекі, узыходжаныні алігіністай на самую высокую гару съвету часова забароненая.

Так, відаць, у Кітai разумеюць місію міру, якую закліканыя несыці Алімпійскія гульні.

Чакаць байкоту Алімпіяды з боку Захаду, як гэта адбылося ў 1980 годзе ў Маскве, не даводзіцца. Тады ішла поўнамаштабная вайна ў Аўганістане, куды Савецкі Саюз увёў свой «абмежаваны міжнародную сітуацыю». Сітуацыю ў Тыбэце Захад лічыць унутранай справай КНР, з якім зусім ня хоча сварыцца.

Цяперашняя Расея менш за ўсіх запікаўленая ў якіх-небудзь байкотах — яна заклапочаная ўласнай зімовай Алімпіядай 2014 году ў Сочы.

Пра афіцыйны Менск зь яго арыентацияй на самае шырокое супрацоўніцтва з Пекінам у дадзеным выпадку няма чаго й казаць.

Ну, а большасыці беларусаў давядзенца быць, як заўсёды, усяго толькі заўзятарамі ды сачыць за хадой будучай Алімпіяды. Урэшце, не перашкодзіці ж зъверствы вайсковай хунты ў Аргентыне ў 1978-м заўзятарам розных краін з асалодай назіраць за футбольным чэмпінатам съвету.

Жыцьцё, расьпісанае на аркестравыя партыі

17 сакавіка залія Купалаўскага тэатру ўжо ніяк не была настроеная на сур'ёзны спектакль. Чакалі нейкую камэдью пра генія, што зъбег з вар'ятні. Сярод гледачоў асабліва вылучалася моладзь, што жавала гумку: хлопцы з завушніцамі і дзяўчата, нафарбаваныя пад Святлану Зелянкоўскую. Піша **Аляксандар Фядута**.

Найцікавейшы глядзець спектаклі пад водле п'есаў сучасных аўтараў. Ідзеш на Гальдоні, Шэкспіра, Дудараўца-Марцінкевіча — і разумееш, што пабачыш усясьветную клясыку, хаця і не без рэжысэрскіх выкрутасаў. А тут — нейкая Марыя Ладо! Што нам усім этая Гэкуба?!

Этая «Гэкуба» напісала найноўшую варыяцыю нават не гогалеўская «Рэвізор», а «Прыежджага з стаўліцы» Грыцька Квіткі-Аснаўяненкі. У таго пя'нага актора, што патрапіў у ДТЗ (паводле мерак XIX ст., зразумела), прымяошь за важнага чалавека. Тут за заежджага гастралёра пры-

маюшь апантанага Моцартам юнака, што зъбег зь мясцовай вар'ятні. І дазваляюшь яму кіраваць аркестрам.

У выніку выходзіць выбуховая сумесь Фэліні, Ануя (абодва мэтры вызначыліся ў «аркестравай» тэматыцы), Аснаўяненкі і дакладна ўжо Гогаля — балазе, Сяргей Краўчанка грае заключную сцэну свайго інспектара аркестру, дакладна аднаўляючы памятны маналёг Антона Антонавіча Сквознік-Дмуханоўскага: «З чаго съмеяцсяся?» І этая б цалкам задаволіла тую моладзь, што сабралася ў залі і была гатовая спачатку рэагаваць на пацешныя жарцікі і крыўляніні, безъ

якіх такія асацыятыўныя альбо асучасненныя пастаноўкі абысьціся ня могуць (прыгадваецца, на «Дэмэтрыюсе» ў РДТ неяк съяцло пагасла, дык спадарыня Клебановіч хіба што анекдоты не начала расказваць — абы глядач не запанікаў).

Тым больш што выкананіца ролі зъбеглага з вар'ятні Маэстра Раман Падаляка з самага пачатку спрабаваў дэманстраваць залі шалённыя вочы, надрыўна раўсці і граць перапады ад брутальнага і мала чым апраўданага гневу да прыступаў настолькі ж мала апраўданага самалупцавання. Да антракту нават бляндынкі здагадаліся, што ён іграе вар'ята.

Не здагадаліся толькі аркестранты на сцэне. І ня толькі таму, што так прыдумала драматург Марыя Ладо. Тому што так прыдумаў рэжысэр Аляксандар Гарцуеў і сыгралі «купаўцы».

Вось жывуць яны на сцэне гэтыя дзьве гадзіны свайго жыцця. Вельмі розныя. Камусьці далі партнэра, зъ якім яны граюць дуэт. Камусьці далі толькі адну рэпліку. Чыюсьці біяграфію (тата ў яго — прафесар кансерваторыі) мы пачуем. А чыюсьці — пабачым.

Вось сужонцы-валторны (Андрэй

Гладкі і Святлана Зелянкоўская). Ён ажаніўся зь ёю здуру, па маладосьці: пераспаў у інтэрнаце, выпіўшы лішку. І цяпер ім наканавана ўсё жыццё ў адну дудку дудзець, то бок, вядома, у валторну: яна — кахаючы яго, ён — яе ненавідзячы. І дзяцей у іх німа. І яна спрабуе ўпіхнучь яму кіслы яблык (зусім наўная біблійная асацыяцыя), кавалкі якога потым забіваюць муштук валторны і не даюць грацу...

Вось цуд — глухі скрыпач (Генадзь Гарбук)! Яго трymаюць у аркестры зь літасці: у яго нікога німа, акрамя сямігадовай унучкі, якую трэба ставіць на ногі. Але ён грае бяз фальшу, таму ягонай глухаты нікто не заўважае. І калі ён сыходзіць, у руках у яго — аранжавы поліэтыленавы пакет: ён нешта набыў для сваёй дзяўчынкі. А што стала зь яе бацькамі, давайце мяне будзем пытатца...

Вось правільны ва ўсіх сэнсах альтыст Кірпіч (бліскучая праца Аляксандра Падабеда). Ён ня п'е кавы, сыпіртнога, ня курыць — спажывае толькі зялёную гарбату. Ён ведае ўсё, што трэба ведаць да ягонага ўзросту. Ён — клясьчыны зануда, і таму яго ўсе ненавідзяць. І ён іх ненавідзіць. Таму што працоўны дзень мусіць скончыцца а 18.00, сонца мусіць уставаць на ўсходзе, а Волга — цячы ў Касцілскую мора. І аркестар — гэта не сям'я, а працоўнае месца, таварышы!

Гэта такі зrez інтэлігентнага грамадзтва. Ну, ставяць спектакль пра музыку — а маглі б і пра актораў. Сярод іх ёсьць габрэй (Алег Гарбуз) і паненка, што марыць пра выгодную партыю для шлюбу (Віктарыя Чайлытка). Ёсьць рамесьнік, абыякавы да сваёй вілянчэлі (Аляксей Чарнігін), і вясёлы балбатун, што спэцыялізуецца на анэкдотах (Павал Яскевіч). І калі яны не забываюць, што ўвесі час знаходзяцца на сцене, то за імі так цікава назіраць. За ўсім! Нават за флейтыстам (Аляксандар Паўлаў), што вымаўляе ўсяго адну рэпліку: «Кастаправаў». Прозвішча ў яго та-кое.

І вось у съвет гэтых людзей, кожна-га зь якіх мы бачылі ў сваім жыцці — не на сцене, а ў рэальнім жыцці — урывaeцца Моцарт. Так, так, вядома, — псых, што лічыць сябе Моцартам! Але тое, як яго грае Раман Пада-ляка, не пакідае сумневу: і Моцарт быў псыхам! Геній псыхам проста абавязаны быць! Таму што толькі вар'ят здолыны зь першай жа хвіліны

пераканаць вас, такога нармальнага і звычайнага, у tym, што ён мае рацыю (гл. у Эдгара По: «Лекавы сродак доктара Смалы і прафэсара Пер'е»). Таму што вар'ят хітры, вёрткі і ператвараеща ў вас самога — стасуючыся з вамі. Увогуле, паставіце дыягназ Моцарту — і можаце бегчы за мяжу, дзе вам, як аднаму гарадзенскаму псыхіятру, дадуць палітычны прытулак.

Яны ня праста вераць гэтаму геніяльнаму хлопчыку з вачымі, што съвеццацца цяжкім псыхічным захвораньнем. Яны ўлюбліваюцца ў яго і хіба што толькі не ўсынаўляюць яго — як узвод капітана Янакіева ўсынавіў мурзатага Ваню Сонцава, зрабіўшы яго сынам палку. Гэта бачна з таго, як мяняеца стаўленьне да яго ў супольнага «таты» — патомнага канцэртмайстра скрыпак (Уладзімер Ра-гаўцоў): першапачатковы скепсіс саступае месца шчырай павазе. І супольная «мама» — арфістка (вельмі ѿпіла грае свой эпізод Алена Іваньнікова) дае яму каву — не ад падхалімства, а ад дабрыні: хлопчык стаміўся з дарогі, а тут такія скразьнякі... І з валтарністам Юрам ён будзе гаварыць пра тое, як важна нарадзіць сына, каб усё ў цябе наладзілася ў жыцці. А зь літаўрыстам Жорам (Павал Яскевіч) глыне канъяку з кавай, каб съвет здаўся такім каляровым і такім душэўным...

Вось быт яны такія розныя. І яднала іх толькі месца працы. А цяпер зъявіўся супольны сын, унук, брат, любімы — няхай і вар'ят, няхай! Важна тое, што цеплыні ў жыцці кожнага зь іх стала крыху больш! І зъявілася музыка, якой раней не было. Былі толькі нотныя знакі, ад-сюль дасоль. Тут граем — тут ня граем. Дысцыпліна была.

А зъявілася — музыка!!!

І толькі адзін не паддаецца — ну якая ж гісторыя пра Моцарта без свайго Сальеры?!

Альтыст Валеў (Ігар Дзянісаў) аба-маліваны акторам настолькі дакладна і пераканаўча, што самы час многім нашым сучаснікам паглядзець у лютэрка. Вось ён стаіць, са-ракадзвяцігадовы здаровы мужык, у замшавай куртцы, што выйшла з моды, з фрызурай а la Джон Ленан, у акулярах-хамэлеонах (каб нікто ў душу ня лез бруднымі ботамі). Ён быў пяць разоў жанаты (прычым два разы — з адною і тою ж дурніцяю). Ён марыў граць у «Бітлз», ну, пры-

намсі, — дарасыці да вядомасці Башмета. Ён ведае, што ён — геній! А гібее ў правінцыйным аркестры, бяз звання і ўзнагародаў. А калі да-пусыць, што тата і мама ў яго так-сама былі музыкамі, і тата граў у tym самым аркестры, а мама — у сусед-ній багадзельні-філіармоніі, то, Божа, як жа ён мусіць ненавідзіць і гэтую прафэсію, і самога сябе ў прафэсіі і безъ яе, і гэтага саплівага шызоіда, што разыгрывае ролю генія! Мастацтва скончылася! Моцарта — не было! Чуеце въывѣтыўныя въывѣтыўныя въывѣтыўныя?

Ня цыніка грае Ігар Дзянісаў, а глыбока няшчаснага чалавека. Калі ў самым пачатку спектаклю ён зъняў кубачак з гарбатай з уласнага альта (!) — калі толькі гэта не выпадко-васць, то гэтым усё сказаны...

І мастацтва праходзіць паўзь яго, і кахраныне (Юлія Шпілеўская выдатна ў ролі гатовай ахвяраваць сабой вілянчэлісткі Наташы) ён ледзьве не праміргаў (дурань, дураань...) І трэ-ба толькі паглядзісца ў лютэрка, каб пазнаць у ім — сябе.

Кожнаму — сябе.

Вось ён — дыплямат, адкліканы з замежжа, які на старасыці год за-водзіць сабе блог, каб не адчуваць сябе выкінутым на съметнік.

Вось ён — артыст, улюбёнец публікі, на чатыры гады выбраны дэ-путатам, а далей — куды вяртасца? — маладыя выраслы!

Вось ён — журналіст, пазбаўлены газеты, мастак, карціны якога не купляюцца, рок-съпявак, якому не даюць выступаць перад публікай, прафэсар, што не дамогся нават чвэрткі стаўкі лябаранта на былой катэдры, філёляг, што так і не абараніў дысэртацыю...

Гэта — мы.

Жыццё мінае, як быцікам цябе зъвязалі і адвезылі ў вар'ятно саніта-ры, адзін зь якіх па чарзе з Моцартам дырыжует гэтым утрапённым аркест-рам жыцця. А хочацца, каб падняла-ся заслона, выйшлі музыкі ў зялёных касціюмах канца XVIII стагодзьдзя і малады геніяльны Маэстра загадным тонам спытаў:

— Альт! А Вам што — персанальнае запрашэнне да жыцця трэба? Жывіце ў радасці!

...І загучыць саракавая сымфонія. Памятаеце — струнныя там, у самым пачатку?

Гэта і ёсьць — вар'яцтва любові да чалавечтва, да съвету, да жыцця! Жывіце ў радасці!

Аляксандар Фядута, глядач

Юрыст напісаў книгу пра Забэйду

Мноства навуковых кніжак напісана ненавукоўцамі, мноства перакладаў зроблена людзьмі, якія не сканчалі факультэту замежных моваў. Гэтааксама і з гэтай кніжкай пра Міхася Забэйду-Суміцкага «Песніяй даваў людзям радасць», выдадзеную ў сёрыі «Наши славутыя землякі». Такая кніга пабачыла съвет толькі цяпер, праз 26 гадоў пасля съмерці Забэйды. І напісаў яе не музыказанаўца, а юрист з Баранавічаў Алесь

Горбач А. Песніяй даваў людзям радасць. — Менск: Тэхналегія, 2007.

Горбач.

Я быў съведкам, як паўстаўала гэтая кніга, як у вольны час Алесь на электрацыі ехаў у Менск і сядзеў у архівах. «Я стаўся сучаснікам, нават сваяком Забэйды — ведаю гэтулькі падрабязнасці ў ягона-га жыцця. Гэтаук цягнуўся ў працу над кнігай», — кажа аўтар.

Аўтар нарадзіўся на Ружан-чыне, у суседній праз рэчку вёсцы ад той, дзе некалі жыў съпявак. Старыя з ваколіц яшчэ памятаюць прыезды Забэйды на Бацькаўшчыну і бяс-платныя выступы ў чэсکіх архівах. Каб адчуць асяроддзя, у якім жыў Забэйда, аўтар кнігі наведаў і Прагу, папраца-ваў у чэскіх архівах. А самае галоўнае, прывёз на магілу

у якім жыў Забэйда, аўтар кнігі наведаў і Прагу, папраца-ваў у чэскіх архівах. А самае галоўнае, прывёз на магілу

Забэйды жменьку пясочка з магілы маці съпевака, якую ён вельмі любіў, але апошні раз бачыў падчас вайны.

У кнізе зъмешчаны жыць-цяпіс нашага съпевака, падазе-нныя невядомыя раней факты з бурлівага жыцця песніяра. Сабранае ў адно цэлае тое, што драбінкамі друкавалася па розных выданнях. Шмат цікавых і не друкаваных раней фатадздымкаў.

Магчыма, некалі пасля зъя-віцца больш ёмістый дасылева-ваныні пра Забэйду-Суміцкага. Але спасылацца яны будуть на гэту, першую, кнігу, што стала яшчэ адной кладачкай да вяртання нашага славутага съпевака зь небыцця.

Руслан Равікі

СЪЦІСЛА

«Чорная котка, белы кот» па-беларуску

Хутка выйдзе дубляваная па-беларуску стужка Эміра Кустурыцы. На «агучку» была атрыманая ліцензія і прадавацца дыскі з «Чорнай коткай...» будучь у афіцыйна. Пераклад рабіў выпускнік філфаку Віталь Зыблок, тэкст рэдагаваў паэт Андрэй Хадановіч, лідэр гурту «Палац» Алег Хаменка пагадзіўся агучыць ролю цыганскага барона, другога барона агучываў лідэр гурту Neuro Dubel Аляксандар Кульпінковіч.

«Беларуская вясна» зноў у Кіеве

У праграме фэстывалю, што пройдзе з 22 сакавіка да 12 красавіка, — вулічны пэрформанс, кінапаказы, вечар флюш-анімацыі, выставка фотадздымкаў і СМІ Беларусі, круглы стол мэдымэнзджераў, канцэрт этнагуртоў і ўкраінска-беларуская літаратурная вечарына. Лігатыпам фэстывалю стаў падводны човен колераў національнага сцягу Беларусі — белага, чырвонага й белага.

Кніга пра Адольфа Клімовіча

Напісаў кнігу «Нашчадак слáўных крыvічоў» маладэчанскі краязнаўца Міхася Казлоўскі. Адольф Клімовіч нарадзіўся ў 1900 г. у в. Казаноўшчына Свянцянскага павету Віленскай губэрні (цяпер Астравецкі раён), вучыўся ў Празе, большую частку жыцця пражыў у Вільні, пахаваны ў Клюшчанах. Быў адным з кіраўнікоў беларускай Хрысціянскай дэмакратыі і Беларускага інстытуту гаспадаркі і культуры. У кнізе паказаная яго выключная ролі ў стварэнні масавага незалежніцкага руху ў Заходній Беларусі ў 20—30-я XX ст.

Паводле «Рэгіянальнай газеты», радыё «Рацыя», belarus.org.ua

Купіце палац

Палац у Свяццку, што пад Горадній, імкліва разбураеца: адвалываецца тынкоўка, расцірашаюцца сцены... Палац мае агромністую архітэктурную каптоўнасць. Яго збудаваў у 1779 годзе італьянскі архітэктар Джузэп Сака. Каміны, жырандолі, вазоны для кветак, мэбля — рабілася

паводле ягона га эксклюзіўнага праекту. Палац быў аздоблены баґатай ліпнінай. У 1930-х гадах тут была створаная адзінай на той час у Польшчы наркалягічная лякарня. Да 2005 г. тут месцілася сухотная лякарня. Але як толькі мэдyczная ўстанова пакінула палац, ён пачаў разбурацца. Гропай на рэстаўрацію няма.

Таму палац і сабраліся выставіць на аўкцыён. Першапачатковы кошт — 1,5 мільярда рублёў — напалохаў пакупнікоў. Ім падалося, што за палац не ў найлепшым стане гэта заплат. Тому цяпер у Свяццак накіравалася адмысловая дзяржаўная камісія, якая мусіць яшчэ раз ацаніць кошт палацу.

Хатнік Шалкевіча ў Карэлічах

У Карэлічах канцэрт вядомага барда Віктара Шалкевіча быў зладжаны ў прыватнай хаце аднаго з карэліцкіх актыўістаў. На паўтарагадзінным канцэрце прысутнічалі 27 чалавек. Съпявак прашанаваў публіцы свае найлепшыя, ужо добра вядомыя песьні.

Акудовічавы «Дыялёгі з Богам» цяпер і па-польску

У Польшчы выйшла ў съвет

168-сторонкавая кніга Валянціна Акудовіча «Dialogi z Bogiem». Дыхтоўна аформленая, у цвёрдай вокладцы, яна працягвае сёрыю выданняў беларускай літаратуры, зладжаную Калегіюмам Усходній Эўропы. На польскую мову тэкст перакладалі Галіна і Ян Максімюкі.

П'еса Петрашкевіча пра БНР

Напярэдадні 25 Сакавіка Згуртаваныя беларусаў съвету выпусціла новую п'есу Алеся Петрашкевіча «Приласкати и уничтожіть». У п'есе драматург закране гісторыю станаўлення нашай дзяржавынасці. Пабачыць кнігу можна на сядзібе БНФ і knih.net.

На Вялікдзень — жывая трансъляцыя з Ватыкану

Тэлеканал «Лад» будзе ўпершыню трансъляваць великаныя мерапрыемствы з удзелам папы Бэнэдыкта XVI. 21 сакавіка а 22.10 пачненца жывая трансъляцыя Хроснага ходу ля рымскага Калізэю на чале зь съвятым айцом.

СМ; Польскае радыё для замежжа, milinkevich.org, naviny.by

Лётчык «Люфтвафэ» баіцца, што гэта ён зьбіў Сэнт-Экзюпэры

88-гадовы Хорст Рыпэрт прызнаўся, што менавіта ён вінаваты ў съмергі французскага пісменьnika. Рыпэрт распавёў, што 63 з палowych гады таму ён зьбіў самалёт, у якім знаходзіўся Сэнт-Экзюпэры.

Як вядома, 31 ліпеня 1944 г. Антуан дэ Сэнт-Экзюпэры, які служыў у ваенна-паветраных сілах Францыі, вылецеў з аэрадрому на Сардзініі ў выведвальны палёт курсам на Марсэль. Больш яго ня бачылі. Выказваныні Рыпэрта пацвярджаюцца звесткамі з некалькіх крыніц. Напрыклад, запісамі радыёерахватау перамоваў французскіх аэрадромаў, якія ажыццяўлялі пісменьнікамі войскі.

У той жа час сцвёржаныні нямецкага пілота супяречап'я іншымі вэрсіям. У журналах Люфтвафэ не было знайдзена запісаў пра самалёт, зьбіты ў той дзень у мясцовасці, дзе зынік аўтар «Маленькага прынца». Знайдзены ў 2003 г. на марскім дне парэшткі самалёта ня мелі яўных ссыядоў абстрэлу. Былі меркаваныні пра няспраўнасці зынішчальніка, на якім лётаў Сэнт-Экзюпэры, і нават вялося пра магчымасць самагубства пісменьника.

На момант гібелі вялікаму гуманісту было 44 гады, ён перажыў некалькі аварый, пакутаваў на болі ад старых ран і пакутаваў ад дэпрэсіі. Незадоўгат да фатальнага дня Сэнт-Эксу наогул забаранілі лётаць, але без палётаў ён ужо ня мог.

Французская дасыледчыкі сцвярджаюць, што самалёт увайшоў у воду на вялікай хуткасці і амаль вэртыкальна. У момант сутыкнення з водой адбыўся выбух. Абломкі раскідала пад водой на вялікай адлегласці. Не было знайдзена ніводнай частачкі чалавечага цела.

Адзіная рэч Сэнт-Экзюпэры, што ацалела ў катастрофе, — сробны бранзалет, на якім было

выгравіраванае імя пісменьnika, імя ягонаі жонкі і нью-Ёрскі адрес выдаўца, што выпусціў «Маленькага прынца».

На вуліцах Менску пад бел-чырвона-белымі сцягамі

У сталіцы здымасця фільм пра пачатак 1990-х. У суботу прайшоў пастановачны мітынг: людзі з плякатаў «Мы — беларусы» ды бел-чырвона-белымі сцягамі абстуپілі старамодны ЗІЛ насупраць помніку Леніну ля прахадной Менскага электрамеханічнага завода.

Дырэктарат у плаўках

У суботу кіраўнікож жодзінскіх прадпрыемстваў абавязалі ўдзельнічаць у спартовых спаборніцтвах. Кіраўнікам выдаца шанец паспрабаваць сябе ў плаваньні, настольным тэнісе, валейболе, дартсе і шашках.

Менск застанецца бяз хат

Неўзабаве з аблічча Менску можа зынікнучы амаль уся драўляная забудова. У новым генэральным пляне разыўція гораду яе застанецца толькі 3—4 %. Зынісуць вёску Дружба на ўезьдзе ў горад з боку Берасця, Пасёлак трактарабудаўнікі у Парызанскім раёне, адна- і двухпавярховыя пабудовы на вул. Арлоўскай, Усходній. Горад бяро на сябе абавязацельства зынесыі старых дамы, даць людзям жытло і толькі пасыля пусціць на гэту тэрыторыю інвестара. Галоўная проблема, з якой сутыкнунца архітэктары, — адсяленыне жыхароў.

Таксіст зьбіў школьніка на пераходзе

Школьнік ішоў на зялёнае сцягло. У выніку здарэння дзіця атрымала чэррапна-мазгавую трауму і было шпіталізаванае ў бальницу хуткай дапамогі. Вадзіцель затрыманы на месцы, на яго

складзены пратакол аб адміністрацыйным правапарушэнні.

Маланка раскідала хату

У вёсцы Сініціцы Камянецкага раёну маланка трапіла акурат у комін дому 41-гадовага вяскоўца. Ад выбуху хата абрываўлася. Шпалеры асмаляліся, цалкам распілавілася праводка, але пажар ня ўсchaўся. Гаспадара, які быў у ложку, выратавала сцяна, якая не дала бэлькам зваліца на яго.

Над ёй прайшоў цягнік, а яна не прачнулася

Машыніст дызэль-цягніка Берасць—Забалоцце пасыпей заўважыць толькі белая красоўка, але было позна, нават экстране тармажэнніе на спыніцца цягнік імгненна. Над жанчынай прайшлі тры вагоны. Зыбегліся людзі, выклікалі

«хуткую». А «герайня» нават не прачнулася. Яе распітурхалі, памалу выпяцнілі з-пад саставу і ўпэўніліся, што дама жывая і здаровая. Чыгуначнікі і міліцыянты ў шоку, а «папярпелай» хоць бы што.

Маці напаіла 4-гадовага сына перакісам

Жыхарка адной з вёсак Астравецкага раёну па неасыяржнасці напаіла свайго малога 30-працэнтным растворам перакісу вадароду. Дзіця, выпіўшы каля 50 грамаў вадкасці, сканала. Падчас допыту 28-гадовая жанчына, якая працуе цырульніцай, раслумачыла, што паблыгала перакіс з дзіцячым харчаваньнем.

**Паводле БелаПАН,
«Звязда», радыё «Радыё»,
BulletinOnline.org,
«Рэспубліка», БЕЛТА, СТВ**

На тыдні ў краіне — ад мінус да плюс дзесяці. Беларусь знаходзіцца пад узьдзеяннем халоднага паветра паўночных шырот. Магчымы кароткачасовы сынег, галалёдзіца. Учні 2–8 градусаў ніжэй за нуль, пры праясненнях тэмпература можа ўпасці да мінус 10. На выходных краіх адпусціцы: у недзеля, 23 сакавіка, па пойдні магчымае пацяпленье аж да +10.

ФАРБАВАНКА-МАЛЯВАНКА

Зрабі бацькам падарунак да Дня Волі -
расфарбуй "Пагоню"!

Капітан Танака ©

23 сакавіка

19:00

Крама

**Вялікі сольны
канцэрт
легенды
беларускага року**

Пры ўзделе легенды
расейскага блюзу
Мікалая Аруцюнава

Даведкі па т.: (029) 671-58-65
Клуб «Гудвін» (пр.Незалежнасці, 19)

Herbarium Amoris

У Нацыянальным музэі гісторыі і культуры да 13 красавіка працуе фотавыстава Эдварда Коінбэрга Herbarium Amoris — «Гербары кахання», прысьвеченая 300-годзьдзю з дня нараджэння Карла Лінэя. Цыкл фатаздымкаў Эдварда Коін-

бэрга «Гербары кахання» быў упершыню паказаны ў Стакгольме ў 2003 г. Коінбэрг стварае фатаздымкі расылін у стылі, які адсылает глядача да часоў Лінэя ці нават да яшчэ ранейшых. Істотная кропіца натхнення фатографа — галіндзкі жывапіс XVII—XVIII стст.

Рыгор Сітніца

У Нацыянальным мастацкім музэі да 10 красавіка працуе выставка мастака-графіка Рыгора Сітніцы. Дэмантуюцца творы, выкананы ў 1980–2000-х. Сярод іх такія вядомыя сэрыі, як «Насыўж», «Формула мінулага», «Менск. Верхні горад» і іншыя.

КАНЦЭРТЫ

Вечарына, прысьвеченая Каліноўскаму

21 сакавіка на афісе БНФ — канцэрт-вечарына, прысьвеченая Кастаню Каліноўскаму. Пачатак а 18-й.

КІНАФАРМАТ 4x4

«Маўклівае съятло»

Маўклівае съятло (Stillet licht)

Мэксіка — Францыя — Нідэрлянды, 2007, каліяровы, 127 хв.

Рэжысэр: Карлас Рэйгадас

Ролі выконваюць: Элізабэт Фэр, Якаб Клаасэн, Марыя Панкрац, Мірыям Тойз, Карнелія Ўол

Жанр: Рэлігійна-мэтафізичная драма

Прем'я: Прый журы Канская кінафесту, намінацыя на «Залатую галіну» Канская фесту, прый МКФ у Бергене, прый Чыкагаўская кінафесту, прый Гаванская

фэсту за рэжысуру, апэраторскае майстэрства, гук — усяго 18 узнагародаў і 1 намінацыя

У Мэксіцы жыве ізяліваная абшчына мэнанітаў. Гэта нашчадкі галіандцаў, якія гаворыць архаічнай мовай і рупліва захоўваюць традыцыі лад жыцця.

Набожны Ёхан, узорны муж і бацька шматдзетнай сям'і, закахаўся ў гаспадыню кавярні Марыяну. Але адультэр ёсьць пару-шэньнем Божага Запавету...

Мэксіканскі рэжысэр Карлас Рэйгадас — адзін з самых цікавых творцаў сучаснасці. Рэйгадас спрабуе ўбачыць у жыцці Боскае і ўласціць на экране. І хаця папярэдняя стужка Рэйгадаса «Бітва на нябёсах» атры-

малася рызыкоўна-блюзнерскай, карціна «Маўклівае съятло» абяцае куды большы аскетызм і куды меншую блытаніну.

У фільме здымаліся непрафесійныя акторы, для якіх паказаны лад жыцця натуральны; камэра звышдоўга ўглядзеца ў дэталі й пэйзажы (адна сцэна ўзыходу сонца доўжыцца пяць хвілін).

Прагляд карціны патрабуе засяроджэнасці і ўвагі.

Рэйгадас прытымліваеца мэтаду Таркоўскага і ў яшчэ большай ступені, суворага аскета Карла Дрэйера. Апошняя сцэна «Маўклівага съятла» — уваскравшэнне, занядбанае ў сучаснай мітусылівай сумятні.

Андрэй Расінскі

ТЭАТРЫ

Купалаўскі тэатар

- 21 (пт) — «Вольга»
- 22 (сб) — «Вечар»
- 23 (ндз) — «Макбэт»
- 24 (пн) — «Я не пакіну цябе»
- 26 (ср) — «Сымон-музыка»
- 28 (пт) — «Чычыкаў»
- 29 (сб) — «Ромул Вялікі»
- 30 (ндз) — «Сны аб Беларусі»
ранішня спектаклі
- 23 (ндз) — «Сынежная каралевава»
- малая сцэна
- 22 (сб) — «Дзікае паліванье карала Стака»
- 24 (пн) — «Салімэя»
- 26 (ср) — «Варшаўская мэлёдия»

Тэатар беларускай драматургії

- 21 (пт) — «Адвечная песня»
- 22 (сб) — «Казачкі з куфэрачка»
- 23 (ндз) — «Прыгоды маленькой ведзьмы»
- 23 (ндз) — «Белы анёл з чорнымі крыламі»
- 24 (пн) — «Ігвіта, альбо Як гэта рабілі ў Францыі»
- 25 (аўт) — «Містэр розыгрыш»
- 26 (ср) — «Нязваны госьць»
- 27 (чц) — «Чорны квадрат»
- 28 (пт) — «Палёты з анёлам»
- 29 (сб) — «Кабала съвятошаў»
- 30 (ндз) — «Воўк-мараплавец»
- 30 (ндз) — «Неба ў дыямэнтах»

На сцэне РДК Прафсаюзаў (пр.Незалежнасці, 25)

26 (ср) — «Адэль»

КІНО

Вуснае кіно

У Музэі гісторыі беларускага кіно (Свярдлова, 4) 22 сакавіка а 15-й — поўнамэтражныя фільмы: «Герой». Рэжысэр Ігар Корзун. «Мядзьведзь і Ох». Рэжысэр Зыміцер Строцай.

Юлія Даравіцкай

Моцарт, сын палка

Адзін сэзон у Купалаўскім. Пра спектакль «Маэстра» піша
Аляксандар Фядута. Старонка 26.

ЮРЫ БУДЬКО

КАЛІ Б...

...МУС настойвала
на тым, што
дзеяныні ДАІ, якія
прыпынілі п'янага
ліхача
з дапамогай
«жывога
шчыта»,
былі
слушнымі.

МАЛЮНКІ ТЭКСТЛІПКАЎШКИНА

— Я вам зараз
на прыктыцы
пакажу,
што мог
нарабіць п'яны
за рулём, каб не
«жывы шчыт!»

А ты падпішыся!

Каб рэгулярна атрымліваць «Нашу Ніву»,
проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас. Дэталі —
старонка 17.

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВІТАНЬНІ

Свае 80 народзіны святкуе цудоўны Чаль-
век і беларус Юрка Станкевіч, сын доктара Іанкі
Станкевіча, заснавальнік Беларускай Клюбоўніці
Празе, аниматар беларускага жыцця ў Чэхіі.
Моцнага здароўя, дзядзька Юрка! Віншаванні
дасылаюць сюды: jirstan@login.cz

Віншую Грычанову Вольгу з Днём народзі-
наў! Зічу шчасливай долі, моцнага каханья,
надзеі і волі. Няхай заўжды съвець сонца ўтваря-
аконца. Дзякую за то, што ты ёсьць. Сп. Андрэй

ЖЫТЛО

Прадам сядзібу ў засценку Селішча Карэ-
ліцкага раёну. Т.: (029) 583-37-40

Маладая беларускамоўная сям'я дзіцем
6 гадоў здымае адносніканне прыстайнае жы́лло
у Менску альбо пад Менском (каб часта
хадзіці электрація ці аўтобус). Разглядающа
ҮСЕ варыянты. Т.: (029) 198-32-51

ПРАЦА

Якасна выканана пісмовыя працы па бела-
рускай гісторыі, літаратуры, мове. Звыртацца
загадзя Т.: (029) 101-03-24. Юрка

Якасны набор, рэдагаваныя тэксты на бела-
рускай мове. Звыртацца загадзя. Т.: (029) 101-
03-24. Юрка

ВАШ РОД

Дапаможам праверыць шляхетнасць Ва-
шага роду. Раканструкцыя фамільнага гербу.
Т.: (029) 753-91-96, для лісту: а/c 195, 220030.
Менск, Беларусь. alesknigi@mail.ru

КНІГІ, ЗАПІСЫ

Відэзапіс — рыцарская фэсты. Кнігі — Цігоў
«Геральдыка Беларусі». Чэкалай «З гісторыи
шляхты ў Беларусі і суседніх дзяржавах», Залівак
«Генеалёгія Беларусі...», «Історыя роду Залівак»,
інш. Камплект значак «Гарды Беларусі» (заш-
верджаныя Магдэбурскім правам), маркі з гісто-
рычнай сымблікай. Аудые. Часопіс «Новая Эў-
ропа». Сучасныя кнігі («Кнігарня «Тэксты»
(апошні -6), «Фрагменты», 7, 8, 9, «Тайк Бела-
рускі». Шукаем кнігі па беларусістывы, гісторыі.
Т.: (029) 753-91-96, для лісту: а/c 195, 220030.
Менск, Беларусь. alesknigi@mail.ru

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМИ

У Амэрыцы для працоўнага народу насталі
дрэнныя часы. Як пачаўся «крызіс», банкрутства, —
шмат фабрык і заводаў пазакрывалася, і вельмі
многа людзей асталося бяз працы і бяз хлеба. Ця-
пер, — як піша «Слово» — «у Злучаных Штатах
ня маюць заробку аж чатыры мільёны семсot пяць-
дзесят тысяч работнікаў!»

«Наша Ніва». № 11. 1908

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),

Янка Купала (1914—1915), А.Лукшевіч,

У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Настя Бакшанская

шэф-рэдактар Андрэй Дынько

галоўны рэдактар Андрэй Скурко

мастакі рэдактар Сергей Харэўскі

заснавальнік Місцавы фонд выданьня

газеты «Наша Ніва»

выдавец Прыватнае прадпрыемства

«Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЙ:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» ябавяжоўвае. 12 палос фарматам

A2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «беларускі Дом друку». Менск, пр.

Ф. Скарны, 79. Рэдакцыя не нісе адказнасць за звесткі рагічных абвестак.

Кошт свабодны. Гаварыць на беларускай мове. Выдавецтва заснаваны ў 1906

ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзены Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Юрыйдичны адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р

3012206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанку», Менск, код 764.

Наклад &&. Газета выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 19.03.2008.

Замова № &&. Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.